

MALMÖ HÖGSKOLA
FAKULTETEN FÖR
HÄLSA OCH SAMHÄLLE

SKOLA, LIVSSTIL OCH UNGDOMSBROTTLIGHET

EN SJÄLVDEKLARATIONSUNDERSÖKNING
SOM BEHANDLAR SAMVARIATIONEN
MELLAN UNGDOMARS SOCIALA BAND TILL
SKOLAN, LIVSSTILSRISK OCH DERAS
BROTTLIGHET.

JESSICA NILSSON
LOUISE MÖLLMANN LUNDBERG

SKOLA, LIVSSTIL OCH UNGDOMSBROTTLIGHET

EN SJÄLVDEKLARATIONSUNDERSÖKNING
SOM BEHANDLAR SAMVARIATIONEN
MELLAN UNGDOMARS SOCIALA BAND TILL
SKOLAN, LIVSSTILSRISK OCH DERAS
BROTTLIGHET.

SCHOOL, LIFESTYLE AND JUVENILE DELINQUENCY

A SURVEY PROCESSING THE COVARIATION
BETWEEN ADOLESCENTS SOCIAL BOND TO
SCHOOL, LIFESTYLE RISK AND THEIR CRIME.

JESSICA NILSSON
LOUISE MÖLLMANN LUNDBERG

Nilsson, J & Möllmann Lundberg, L. Skola, Livsstil och Ungdomsbrottlighet. En självdeklarationsundersökning som behandlar samvariationen mellan ungdomars sociala band till skolan, livsstilsrisk och deras brottlighet. *Examensarbete i Kriminologi 15 högskolepoäng*. Malmö högskola: Fakulteten för hälsa och samhälle, institutionen för Kriminologi, 2013.

Abstrakt: Skolan är en viktig grundpelare i en individs liv. Man spenderar en stor del av sin tid i skolan och det faller då naturligt att denna kommer ha en stor inverkan på ungdomars liv. Denna självdeklarationsundersökning kommer att behandla samvariationen mellan ungdomars sociala band till skolan, deras livsstilsrisk och deras brottlighet. Vilka faktorer är det som påverkar en individs brottlighet, är det de sociala banden till skolan eller är det deras livsstilsrisk? Om båda är av betydelse, vilken av faktorerna är då avgörande i förklaringen till ungdomsbrottlighet? Vi fann att både livsstilsrisk och de sociala banden till skolan var av betydelse. Dock kunde resultaten berörande de sociala banden till skolan inte förklaras utifrån Hirschs sociala band teori, detta då samvariationen var positiv. Detta indikerar på att ungdomar med starka sociala band begår fler brott än ungdomar med svaga sociala band. Dock påvisade vår multivariata regressionsanalys att den avgörande faktorn i förklaringen till ungdomsbrottlighet är en individs livsstilsrisk. Undersökningen kommer därmed att fokusera på vilken betydelse ungdomars sociala band till skolan och deras livsstilsrisk har på ungdomsbrottligheten.

Nyckelord: Adolescent Lifestyles, Adolescent offending, Juvenile delinquency, Lifestyle risk, School, Social bonds.

Innehållsförteckning

INLEDNING	3
Syfte och frågeställningar	4
Avgränsning	4
TEORI	5
Sociala band teorin	5
Känslomässig anknytning	5
Åtagande	6
Delaktighet	6
Övertygelse	6
De sociala bandens samspel	6
Utveckling av sociala band teorin	7
TIDIGARE FORSKNING	8
Brott bland ungdomar i årskurs nio	9
Ungdomsbrottslighet och sociala band till skolan	9
Ungdomsbrottslighet och livsstil	11
ETISKA ÖVERVÄGANDEN	12
MATERIAL OCH METOD	14
Material	14
Metod	15
Urval	16
Datainsamling	17
Enkäten	19
Operationalisering	20
Beroende variabel	20
Oberoende variabler	20
Bortfall	23
Validitet	25
Reliabilitet	26
Objektivitet	26
Val av analysmetod	27
ANALYS OCH RESULTAT	29
Bivariat analys	29
Multivariat regressionsanalys	33
DISKUSSION OCH SLUTSATSER	36
Metoddiskussion	36
Samvariationen mellan ungdomsbrottslighet, ungdomars sociala band till skolan och ungdomars livsstilsrisk	37
Samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan	37
Samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk	39
Vilken är den avgörande faktorn?	40
Undersökningskvalitet	41
Slutsatser	42
FRAMTIDA FORSKNING	42
REFERENSER	43
BILAGOR	46

INLEDNING

Ungdomsbrottsligheten är ett väldigt omtalat och välkänt problem i Sverige. Detta är därför ett område många forskare är intresserade av att forska kring för att försöka förstå vad det är som kan påverka utfallet och se vad det kan bero på för att hitta lösningar på detta problem (Ring, 2010).

I barndomsåren är det främst föräldrarna som har störst inflytande på individen, men ju äldre barnet blir kommer kamrater, lärare och skola att spela en större roll i individens liv (Andershed & Andershed, 2005). Då barnet kommer att spendera en stor del av sin tid i skolan kommer denne, kamrater och lärare därmed få större inflytande på barnet under ungdomsåren. Sociala band teorin är en teori som behandlar detta område där författaren, Travis Hirschi, lägger stor vikt på de sociala banden individen skapar till det konventionella samhället, däribland skolan. Det är dessa sociala band som skapas till bland annat skola, lärare och skolkamrater som kontrollerar individens beteende och hämmar ett avvikande beteende, i de fall de utvecklats och är starka. Det är först när något av de sociala banden brister eller försvagas som en individ inte är kontrollerad längre och därmed fri att avvika (Hirschi, 1969). Utveckling av teorin har gjorts där man menar att styrkan i de sociala banden kan variera över tid, de kan till exempel vara starkare under barndomen medans de kan bli svagare under ungdomsåren och vice versa (Sampson & Laub, 1993). Det är i skolan den så kallade socialiseringsprocessen är som starkast. Man möter nya människor, får nya kamrater och kontakter vilket gör att individen blir påverkad av miljön i skolan (Stewart, 2003).

Undersökningen kommer att inrikta sig på de sociala banden till skolan, det vill säga de banden som knyts till och inom skolan för att undersöka vilken betydelse de har för en individs utveckling av brottsligt beteende. Med sociala band till skolan syftas det på de relationer individer har till sina lärare och skolkamrater, attityder till skolan samt engagemanget i skolan som innefattar prestation, läxläsning och skolkning. Här vill vi se hur dessa variabler samvarierar med ungdomsbrottsligheten. Är det så att individer som har svaga sociala band till skolan tenderar att vara brottsbelastade i större utsträckning än individer med starka sociala band till skolan? Vi vill även se om en koppling mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk finns. Det vill säga en riskfylld livsstil som innebär bland annat att befinna sig på offentliga platser i frånvaro av vuxen övervakning och umgänge med brottsliga kamrater (Wikström & Sampson, 2003).

Vi vill utifrån vår undersökning se om en samvariation finns mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan samt ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk. Vi anser att detta är viktigt då vi kan få en bättre uppfattning om varför vissa ungdomar begår brott och vad det är som kan påverka detta.

Syfte och frågeställningar

Syftet med vår uppsats är att undersöka om en samvariation finns mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan samt deras livsstilsrisk. Detta då våra hypoteser är att en negativ samvariation finns mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan vilket talar för Hirschis sociala band teori. Den andra hypotesen är att en samvariation finns mellan ungdomsbrottslighet och deras livsstilsrisk. Vid en eventuell samvariation vill vi se om det är de sociala banden som är av större betydelse för en ungdoms brottsbenägenhet eller om det är deras livsstilsrisk som är den avgörande faktorn. Vi vill även jämföra de resultat vi får från vår undersökning med de resultat som Jonas Ring fått i sin senaste nationella självdeklarationsundersökning som han gjort för Brottsförebyggande Rådets (Brå) räkning (Ring, 2010), för att på så sätt eventuellt kunna stärka den interna validiteten i vår undersökning (Eliasson, 2006). Får resultaten stöd i teori eller i tidigare forskning kan det indikera att den interna validiteten är god (Jacobsen, 2007).

De frågeställningar vi kommer att beröra är följande;

- Finns det en samvariation mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan?
- Finns det en samvariation mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk?
- Vid en eventuell samvariation, är det de sociala banden till skolan som är den avgörande faktorn i förklaringen till ungdomsbrottslighet eller är det individens livsstilsrisk som är den avgörande faktorn?

Avgränsning

Huvudsyftet med undersökningen är att se om en samvariation finns mellan ungdomsbrottslighet och deras sociala band till skolan samt deras livsstilsrisk. Undersökningens syfte är alltså att se om en eventuell samvariation finns mellan variablerna som undersöks. Den kommer därmed inte att uttala sig om kausalitet, det vill säga orsakssambanden (orsak och verkan) (Jacobsen, 2007). De sociala band som berörs i undersökningen är känslomässig anknytning samt åtagande. Det innebär att vi inte kommer att fördjupa oss i de övriga två banden i lika stor bemärkelse. Livsstilsdelen berör inte den situationella delen utan endast individernas livsstilsrisk vilket syftar till var individerna befinner sig på sin fritid, med vem de är med och vad de gör där. Vi berör därför inte viktimisering, det vill säga ungdomarnas utsatthet för brott. Man har i tidigare forskning sammankopplat livsstilsrisken med rutinaktivitetsteorin. Vi har dock valt att inte fördjupa oss i denna. Vi kommer inte heller se på vilka typer av brott som är vanligast bland ungdomar utan endast se i vilken mån de är benägna att begå brott. Vi vill alltså se hur individers sociala band till skolan och livsstilsrisk ser ut för en individ som begått brott jämfört med en individ som inte begått brott. Då vi vill se på den eventuella samvariationen kommer ingen univariat analys att redovisas. Vi vill även jämföra våra resultat med de resultat Ring fått i sin senaste självdeklarationsundersökning (Ring, 2010), dock kommer en jämförelse endast ske mellan de variabler vi valt att undersöka, dessa hittar ni under avsnittet beroende och oberoende variabler.

TEORI

Undersökningen fokuserar främst på en kriminologisk teori som är relevant för studies syfte, nämligen sociala band teorin, som behandlar relationen mellan individen och det konventionella samhället (Hirschi, 1969). Detta avsnitt kommer därmed att behandla de fyra sociala banden, samspelet mellan dessa samt utvecklingen av Hirschis teori.

Sociala Band teorin

Travis Hirschi är en amerikansk kriminolog och är grundaren till teorin om sociala band (Lilly, Cullen & Ball, 2011). Teorin publicerades 1969 och tillhör de så kallade kontrollteorierna, vilket har sin grund i att alla individer är motiverade att begå brott och måste därför ha något som kontrollerar en. Enligt denna teori är det styrkan i den sociala kontrollen, det vill säga i de sociala banden som skapas till det konventionella samhället, som hämmar avvikande beteende som brottslighet. Detta innebär att förklaringen till brott grundar sig i att individens sociala band till det konventionella samhället, alltså det socialt accepterande samhället, antingen är svaga eller frånvarande. Det är alltså svaga eller brustna sociala band som är orsaken till att brott begås eller ses som ett handlingsalternativ (Hirschi, 1969).

Det finns fyra sociala band som alla påverkar individens sociala kontroll och dessa band påverkar varandra. De olika banden som Hirschi utvecklat är känslomässig anknytning, till föräldrar och konventionella andra (attachment), åtagande, vilket syftar på individens grad av engagemang (commitment), delaktighet, vilket syftar på konventionella aktiviteter (involvement) samt övertygelse, vilket syftar på om individens värderingar överensstämmer med samhällets, det vill säga att man har positiva attityder till lagstiftning och negativa attityder till brott (belief). Hirschi menar därmed att svaga eller brustna sociala band är orsaken till brott. En individ kan därmed inte ha starka sociala band inom exempelvis känslomässig anknytning och svaga sociala band inom exempelvis åtagande. Är ett av de sociala banden brustna innebär detta att de andra även är det (Hirschi, a.a.).

Studien fokuserar i huvudsak på individens sociala band till skola, lärare och kamrater. De sociala banden känslomässig anknytning och åtagande kommer därmed att beröras närmare i undersökningen. Dock kommer de övriga sociala banden, delaktighet samt övertygelse inte att exkluderas utan kommer kort genomgåas utan någon vidare fördjupning. Detta då de fyra sociala banden samspelar vilket är viktigt för den teoretiska förståelsen.

Känslomässig anknytning

Det första sociala bandet är ett av de viktigaste då detta måste etableras redan tidigt i barndomen. Detta då det berör den känslomässiga anknytningen till föräldrar och konventionella andra så som kamrater och lärare. Detta band lägger grund för de resterande tre sociala band då det är här som individen påverkas av och etablerar viktiga värderingar som moral, normer och lagar. Hirschi betonar i sin teori vikten av det sociala bandet, känslomässig anknytning. Etableras inte detta sociala band hos individen kommer dennes handlingar och värderingar inte att överensstämma med samhällets. Detta leder till att individen utvecklar ett normbrytande beteende vilket medför att denne inte blir accepterad av andra i samhället. Detta normbrytande beteendet som enligt Hirschi uppstår om den

känslomässiga anknytningen är svag eller frånvarande gör då att individen blir likgiltig om vad andra individer anser om dennes beteende och han eller hon blir på så sätt fri att avvika och begå brott. Här är den sociala kontrollen, i huvudsak av föräldrarna men i senare år även lärarna, av betydelse då denna hämmar utvecklandet av det normbrytande beteendet. Detta då den sociala kontrollen hindrar möjligheterna för individen att avvika (Hirschi, a.a.).

Åtagande

Det andra sociala bandet är åtagande. Detta syftar på individens grad av engagemang. Detta sociala band spelar en viktig roll då graden av engagemang och den tid som investeras i ett mål påverkar individens val av att avvika i ett brottsligt beteende. Om individen investerar tid och engagerar sig i skolan för att exempelvis få bra betyg, påverkar detta senare i livet individens möjligheter att få ett bra och välbetalt jobb. Individen har på så sätt både fysiskt och psykiskt investerat i detta mål vilket medför att denne har för mycket att förlora genom konsekvenserna av ett brott. Detta sociala band kan sammanfattas med individens sunda förnuft vilket påverkas av det första sociala bandet, känslomässig anknytning. Detta då det sunda förnuftet etableras och påverkas av föräldrarna samt konventionella andra (Hirschi, a.a.).

Delaktighet

Det tredje och näst sista sociala bandet är delaktighet. Detta syftar till individens delaktighet i konventionella aktiviteter så som exempelvis skol- och fritidsaktiviteter. Risker för brott minskar markant om individen är delaktig i konventionella aktiviteter då detta strukturerar individens rutiner med exempelvis fritidsaktiviteter där individen håller sig sysselsatt. Detta påverkar möjligheten för brott på så sätt att individen, rent tidsmässigt, inte ges möjligheten att avvika. Ungdomar som inte är delaktiga i exempelvis fritidsaktiviteter löper därmed större risk att begå brott då de på så sätt har en hel del oövervakad fritid vilket medför att den sociala kontrollen brister (Hirschi, a.a.).

Övertygelse

Det sista sociala bandet är övertygelse. Detta syftar på individens syn av samhällets normer och lagar. Övertygelsen innebär att man har positiva attityder till lagstiftning och negativa attityder till brott. Individen som begår brott anser på så sätt inte att handlingen som genomförs är fel. Dennes normer och syn på vad som är rätt och fel överensstämmer på så sätt inte med samhällets (Hirschi, a.a.).

De sociala bandens samspel

Hirschis teori om sociala band säger alltså att brott blir ett alternativ om något eller några av dessa sociala banden brister eller försvagas. Som nämnts ovan är den känslomässiga anknytningen det viktigaste sociala bandet då denna lägger grund för att de övriga sociala banden ska kunna etableras. De fyra sociala banden samspelar på så sätt genom att den känslomässiga anknytningen till föräldrar och lärare styrker graden av engagemang till exempelvis skolan, vilket inom teorin refereras till åtagande. Om individen motiveras av föräldrar och får stöd samt har en bra relation till sin eller sina lärare ökar möjligheterna för att individen ska engagera sig och investera i skolan. Detta engagemang påverkas sedan av delaktigheten då exempelvis skolk inte ses som ett alternativ för individen då detta riskerar att påverka betygen och individens investering och engagemang i skolan är då för intet. Har individen även fritidsaktiviteter minskar möjligheterna för brott ytterligare då denne flera gånger under sin dag omfattas av den sociala

kontroll som enligt Hirsch är viktig för att minska risken för avvikande beteende. Till sist menar Hirschi att om individen har starka sociala band så är även det sociala bandet, övertygelse, starkt då individens normer och värderingar överensstämmer med samhällets. Detta då styrkan i de tre övriga sociala banden medför att brott inte ses som ett handlingsalternativ (Hirschi, a.a.).

Utveckling av sociala band teorin

Hirschis kontroll teorier, däribland sociala band teorin, har fått en del kritik genom åren. Bland annat har en stor kritik riktats mot att teorin är en statisk tvärsnittsstudie som ignorerar den dynamiska longitudinella aspekten av social kontroll och stöd. Detta innebär att Hirschi i sin teori försummar möjligheten för förändringar i den sociala kontrollen över tid. Hirschis teori säger alltså att om de sociala banden brister eller försvagas kommer individen att se brott som ett alternativ och därmed utveckla ett avvikande beteende, och detta är inte ett beteende som förändras över tid (Sampson & Laub, 1990). Hirschi menar därför att det inte är nödvändigt med longitudinella studier, det vill säga att göra uppföljningar för att se om förändringar skett över tid. Detta på grund av att det som gäller vid en given tidpunkt även gäller vid en annan, detta då teorin säger att en individ inte kan förändra sig om de sociala banden brustit. Med andra ord kan man säga att, en gång kriminell, alltid kriminell (Hirschi, 1969; Jacobsen, 2007). Teorin berör inte heller hur de sociala banden skapas eller hur förändringar i banden kommer till stånd. Man menar även att den misslyckas med att förklara brott som uppstår vid starka sociala band. Hirschis teori är oförmögen att förklara vuxna brottslingar, då den säger att man antingen har starka eller svaga sociala band. Detta innebär enligt sociala band teorin, att en individ som är kriminell i vuxen ålder även måste ha varit kriminell tidigare i livet (Sampson & Laub, 1990). En annan kritik är tanken på att alla individer är motiverade att begå brott och måste ha något som kontrollerar en för att avstå. Hirschi tar inte hänsyn till att människan har ett aktivt val. Teorin har också fått kritik för att den är mer inriktad på ungdomsbrottslighet och den vita medelklassen (Sampson & Laub, 2003).

Som nämnts ovan anser Hirschi att ett kriminellt beteende inte kan förändras över tid. Sampson och Laub har identifierat en del brister med sociala band teorin. De har därför utvecklat Hirschis teori om sociala band och skapat en teori med större fokus på, vad de har valt att kalla, den informella sociala kontrollen. Denna informella sociala kontroll är av samma betydelse som, vad Hirschi kallar, social kontroll. Liksom Hirschi menar de att brott är en produkt av försvagade eller brustna sociala band till det konventionella samhället. De betonar vikt på den informella sociala kontrollen som uppstår genom de band vi skapar till andra människor i samhället men även från de band vi skapar till bredare sociala institutioner så som familj, skola och arbete. Till skillnad från Hirschi tillåter Sampson och Laubs teori att ha både statiska och dynamiska effekter på den kriminella aktiviteten över livsförloppet. De menar alltså att förändring kan ske i styrkan i de sociala banden över tid (Sampson & Laub, 1993), vilket Hirschi tar avstånd från. Han säger att antingen finns banden där eller så finns dem inte där och det är när dem inte finns där som brott blir aktuellt. Brottbenägenheten finns alltså hos alla individer menar Hirschi, men har man starka sociala band avstår man från att begå brott (Hirschi, 1969). Sampson och Laub menar istället att brottbenägenheten kan förändras över tid på grund av många olika faktorer till exempel åldrandet, förändring i informell social kontroll (de sociala banden) eller ökande straffeffekt. De anser även att händelser som sker under livscykeln påverkar, men att det är investeringen i det sociala kapitalet, vilket innebär

investeringen i vändpunkterna, som är viktigast. Individuella skillnader är inte deterministiska, det vill säga något som alltid leder till ett visst förutbestämt utfall och kan därför inte vara avgörande hur man blir som vuxen (Sampson & Laub, 1993).

Sampson och Laub menar även att det är olika typer av kontroller under livscykeln som är av stor betydelse för den informella sociala kontrollen vid olika åldrar, det är till exempel i barndomen främst föräldrarna som står för den informella sociala kontrollen. Under ungdomsåren blir det istället skolan som är central och vid vuxen ålder är det till exempel arbete som blir av större vikt. Enkelt sagt menar Sampson och Laub att en individ inte blir dömd för livet om denne utvecklat ett avvikande beteende i barndomen. Individen kan alltså under ungdomsåren eller i vuxen ålder knyta band till skola eller arbete och därmed bilda den informella sociala kontroll som hämmar avvikande beteende. De beskriver i sin teori att olika vändpunkter kan vara avgörande för att en individ ska avstå från sin brottsliga aktivitet. Dessa vändpunkter innebär livshändelser så som att ingå äktenskap, få nytt arbete, militärtjänstgöring och så vidare. Vändpunkterna kan bland annat tillföra socialt kapital i form av ny familj och nya arbetskamrater, rutiner ändras, sociala band skapas vilket leder till att den informella sociala kontrollen stärks. Dessa vändpunkter innebär att man har för mycket att förlora på en eventuell lagöverträdelse. Dock ska man ha i åtanke att en vändpunkt även kan leda till det motsatta, det vill säga bli starten på en kriminell aktivitet, detta i form av exempelvis dödsfall (Sampson & Laub, 2003). Sampson och Laub (1993) kan förklara både stabilitet och förändring i kriminell aktivitet över tid. Stabiliteten kan förklaras genom avsaknaden av informell social kontroll, få strukturerade rutinaktiviteter och det aktiva valet. Det kan vara svårt för en individ som begått brott som ung att få arbete vilket gör det svårt att skapa konventionella band till samhället. Detta kan i sin tur leda till att man umgås med andra avvikande kamrater vilket gör att man får ett kriminellt nätverk som leder till att den kriminella banan fortlöper (Sampson & Laub, 2003).

TIDIGARE FORSKNING

Ungdomsbrottslighet har länge varit ett välkänt problem och det är även under ungdomsåren som brottsligheten har sin topp. Utifrån tidigare forskning har man kommit underfund med att brottsligheten är som mest frekvent vid 15-17 års ålder och det är just därför många forskare är intresserade av detta fenomen (Farrington, 2005). I detta avsnitt fokuserar vi på de studier som behandlar samvariationen mellan ungdomsbrottslighet, sociala band till skolan och livsstilsrisk.

Som nämnts i syftet ovan, är vi även intresserade av att jämföra våra resultat med de resultat som Ring fått i sin senaste nationella självdeklarationsundersökning (Ring, 2010). Detta avsnitt kommer därmed även att behandla de resultat som Ring fått fram. Dock kommer vi endast att inrikta oss på de variabler vi valt att undersöka i vår enkät, dessa variabler finner ni under avsnitten, beroende och oberoende variabler. Viktigt att poängtera är att många av Brås undersökningar görs i politiskt syfte. Med detta menas att många av undersökningarnas genomförs för att se om samhällets brottsförebyggande insatser och lagar fungerar och upprätthålls (Brottsförebyggande Rådet, 2013). Detta kommer att diskuteras närmare under avsnittet diskussion och slutsatser.

Brott bland ungdomar i årskurs nio

Resultaten från BRÅ-rapporten (Ring, 2010), visar på att de ungdomar som rapporterar att de har begått många brott tenderar att ha en utåtriktad livsstil med ett betydligt kamratumgänge som oftast består av övriga brottsbelastade individer. Även andra problembeteenden är vanligt förekommande så som skolk och alkoholberusning. Dessa brottsbelastade ungdomar har jämfört med andra ungdomar visat på ett mindre intresse för skola och prestationer i skolan. Ju mer en individ rapporterar att han/hon trivs i skolan och har högre betyg, desto mindre är sannolikheten att han/hon rapporterar hög brottsbelastning. Ungdomar som på sin fritid tillägnar sig åt riskfyllda aktiviteter är ofta mer brottsbelastade än ungdomar som tillägnar sig åt lugna och stillsamma aktiviteter. Därför är en utåtriktad umgängeskrets där man ofta träffar sina kamrater på kvällarna kopplat till hög brottsbelastning, här är det dock avgörande var de träffas och vad de gör, även kamraternas brottsbelastning blir på så sätt intressant. Det har visats ett påtagligt samband mellan kamraters brottsbelastning och egen brottsbelastning. Även inställningen till brott är avgörande, har man en tolererbar inställning till brott är också risken större att man begår brott jämfört mot om man skulle ha avvisande inställning till brott (Ring, a.a.).

Vad gäller relationen till föräldrar så tenderar ungdomar som är mer brottsbelastade att rapportera att den ofta är mindre bra och att föräldrarna ofta inte har någon större kännedom om var individen befinner sig, med vem individen befinner sig där med och vad de gör när de är där. Ju bättre relation till sina föräldrar ungdomarna rapporterade och ju mer kännedom föräldrarna hade när ungdomen inte var hemma desto mindre var sannolikheten att dessa individer begått brott (Ring, a.a.).

De ungdomar som rapporterade högst brottsfrekvens tenderade att bo i lägenhet, komma från splittrade familjer samt ha invandrarbakgrund jämfört mot de ungdomar som bor i villa, bor hos båda föräldrarna och är svenskfödda. Detta innebär att det kan utrönas skillnader i brottsbelastning med hjälp av social bakgrund. Dock finns det andra faktorer som visar på markant starkare samband med brottslighet än social bakgrund. Här kommer man in på attityder till brott, vad man själv har för inställning till att begå brott samt kamraters inställning, om de upplevs positiva eller negativa till att begå brott (Ring, a.a.).

Ungdomsbrottslighet och sociala band till skolan

Skolan är en viktig del i ungdomarnas socialiseringsprocess, efter familjen. Det är där barnet spenderar den största delen av sin tid och det faller då naturligt att denne kommer att bli starkt påverkad av denna miljö, exempelvis av lärare, skolkamrater och sin egen skolprestation (Svensson, 2006; Stewart, 2003). I skolan lär de sig socialt accepterat beteende då de får sin utbildning, sina sociala värderingar, lär sig vänta på belöningar och får bestraffningar för oönskat beteende (Jenkins, 1995).

Mycket forskning har visat på att anknytning till skolan är av stor betydelse för ett barns utveckling. Åtagande och känslomässig anknytning till skolan skapar så kallad social kontroll som hämmar beteenden som kan komma att skada den akademiska succé en individ har. Sociala band till skolan har en positiv effekt på en individs akademiska prestation samt på den sociala kompetensen vilket har fått stöd i såväl teori som empiri (Catalano, Haggerty, Oesterle, Fleming & Hawkins, 2004). Forskning på området har vid ett upprepat antal gånger visat att ungdomar

som är bundna till konventionella andra, engagerade i konventionella aktiviteter och har internaliserat samhälleliga regler och normer, i mindre grad är benägna att engagera sig i brottsligt beteende. C.A. Eith har i en studie om skola, sociala band och ungdomsbrottslighet velat se vad det är som förutsäger en students sociala band till skolan. Hennes resultat visar på att ungdomar med icke-brottsliga kamrater, boende med båda föräldrarna vars utbildningsnivå är högre är associerade med starkare band till skolan. I sin studie undersökte hon tre olika åldersgrupper vilket resulterade i att hon kunde se att de som tillhörde den äldre åldersgruppen, var av det manliga könet, som hade associering med brottsliga kamrater, engagerade sig i brottsliga aktiviteter och använde droger hade svagare sociala band till skolan (Payne, 2007).

Att skapa sociala band till sina föräldrar anses vara så pass viktigt för ett barns framtida utveckling då detta sätter grunden för vidareutveckling av sociala band till konventionella andra. I skolan finns möjlighet att skapa band till andra vuxna vilket har visat ge en positiv effekt på ett barns utveckling. Starka sociala band till skolan ger en hälsosam utveckling och motverkar brottsligt beteende. Detta talar för Hirschis teori, nämligen att när alla de fyra sociala banden (känslomässig anknytning, åtagande, delaktighet, övertygelse) är starkt etablerade fungerar de som en social kontroll som hämmar brottsligt och avvikande beteende (Catalano et al., 2004).

Det finns många olika skolrelaterade variabler som kopplats till brottslighet, bland annat skolengagemanget, delaktigheten i skolan och närvaron i skolan. Tidigare forskning har visat att om föräldrarna är involverade i sitt barns lärande presterar barnen bättre och gör bättre ifrån sig i skolan. Föräldrars engagemang uppmuntrar och förstärker korrekt uppförande. Studenter med involverande föräldrar uppvisar mindre antisocialt beteende och presterar bättre akademiskt. Tidigare forskning har länge visat att skolprestationer och problembeteende hänger samman. Betyg är alltså också en viktig del då det har visat att ungdomar med höga betyg i mindre utsträckning är involverade i brott jämfört med individer som har låga betyg (Stewart, 2003). Det har diskuterats mycket om föräldrars betydelse för barns socialisering, bland annat för att kunna följa regler (Martens, 1993). Elever där föräldrarna är engagerade i deras lärande och hjälper till med läxor, ger beröm för goda resultat och uppmuntrar dem till skolaktiviteter har visat ge barnen starkare åtagande till skolan (Jenkins, 1995). Utifrån en Brå undersökning (Svensson, 2006) så har man funnit ett starkt samband mellan egen brottslighet och betyg, inställningen till brott och problembeteenden. De som har en positiv inställning till brott och andra problembeteenden och har låga betyg hade i större utsträckning varit delaktiga i flera brott (16 eller fler) jämfört mot de individer med en mer negativ inställning till brott och andra problembeteenden samt de med högre betyg (Svensson, 2006). Associationer med avvikande kamrater kan öka sannolikheten för brottsligt beteende medans associationer med prosociala kamrater minskar sannolikheten för egen brottslighet (Stewart, 2003).

Strukturella bakgrundsfaktorer så som familjestruktur, föräldrarnas utbildningsnivå, socioekonomiska status och invandrarbakgrund studeras ofta i kriminologiska undersökningar då det visats i tidigare forskning att en individs liv påverkas på olika sätt av dennes sociala bakgrund. Dessa bakgrundsfaktorer har en påverkan på de möjligheter och resurser, ekonomiska som sociala, som familjen har och detta kan i sin tur ha en påverkan på andra förhållanden som ökar eller minskar risken för brott (Ring, 2010). Barn med socialt utsatta föräldrar löper

på så sätt större risk att ha svaga eller brustna sociala band (Sampson & Laub, 1993). Det har även i tidigare forskning visat sig att ungdomar som växt upp i socialt utsatta familjer oftast har uppförande- och uppmärksamhetsproblem då även den sociala kontrollen brister. Detta kan i sin tur leda till skolproblem så som skolk, underprestationer i skolan och avstängning från skolan vilket i sin tur ökar risken för utvecklandet av brottsligt beteende då de sociala banden är brustna eller svaga (Fergusson, Swain-Campbell, & Horwood, 2004).

Som man ser kan man utifrån all tidigare forskning på ett eller annat sätt koppla tillbaka till Hirschis sociala band teori. Det finns som tidigare nämnts fyra olika komponenter av de sociala banden till skolan. Känslomässig anknytning (attachment) till skolan innebär att ungdomarna bryr sig om skolan, lärarna och deras åsikter. Om man som ungdom inte får tillfredsställande sociala kontakter i skolan kan det leda till att man inte får någon anknytning till skolan, det vill säga att man inte utvecklar detta band varken till skolan eller till andra människor i skolan som till exempel lärare och skolkamrater. Det kan medföra att individen uppvisar normbrytande och avvikande beteende. Att de sociala banden till skolan är kopplat till brottsligt beteende har länge stötts av tidigare forskning (Jenkins, 1995). Åtagande (commitment), som innebär hur mycket tid och energi ungdomen lägger på sin akademiska framtid, har i tidigare forskning fått stöd då det visat att ungdomar som investerar stor del av sin tid till sin utbildning i mindre utsträckning engagerar sig i brott. Delaktighet (involvement) härrör deltagandet i konventionella skolaktiviteter. Även här har tidigare forskning visat att de individer som är mer engagerade i skol- och fritidsaktiviteter begår brott i mindre utsträckning då det finns mindre utrymme för andra aktiviteter som kan leda till brottsliga handlingar (Payne, 2008). Organiserade aktiviteter kan därmed vara nyckeln till mindre brottslighet då de blir sysselsatta och får mindre tid att möta tillfällen till brott (Wikström & Sampson, 2003). Övertygelse (Belief) som är den sista komponenten av banden innebär i vilken utsträckning ungdomarna tror på skolans regler och normer. Elever som är mer integrerade i skolan och har internaliserat reglerna som skolan satt upp löper mindre risk att utveckla ett brottsligt beteende. Här kan man se att Hirschis sociala band teori har fått stöd i tidigare forskning (Payne, 2008).

Individer som inte har starka sociala band till skolan tenderar att påvisa ett mer avvikande beteende. Ungdomar som har något att förlora väljer ofta att avstå från att engagera sig i brottsligt beteende då de har för mycket som står på spel. De som saknar utbildningsmässiga mål och som inte har något att förlora är fria att avvika (Jenkins, 1995).

Ungdomsbrottslighet och livsstil

Tidigare forskning har visat att ungdomars livsstil påverkar deras brottsbenägenhet. Detta kallas för livsstilsrisk och påverkas av var ungdomen befinner sig, med vem den befinner sig med samt vad de gör (Wikström & Butterworth, 2006). Dessa faktorer har tidigare kopplats samman med rutinaktivitetsteorin vilket förklarar brottslighet med individers dagliga rutiner. Enligt rutinaktivitetsteorin finns det tre beståndsdelar som måste vara närvarande i situationen för att ett brott ska kunna ske. Dessa är en motiverad gärningsman, ett lämpligt objekt eller offer samt avsaknaden av en kapabel väktare, detta i form av en person, exempelvis polis, eller övervakningskameror (Cohen & Felson, 1979). Som nämnts i avgränsningen kommer vi inte att gå närmare in på teorin då vårt fokus ligger på livsstilsrisken.

Enligt Wikström och Butterworth (2006) begås majoriteten av ungdomsbrotten med kamrater och endast i enstaka fall på egen hand eller med en vuxen. Brotten begås oftast på offentliga platser och är oplanerade. Detta påverkas enligt dem, dels av individens rutinaktiviteter men även av de sociala banden. Starka sociala band till skolan är även associerad med mindre alkohol- och drog användning, ett mindre brottsligt engagemang i exempelvis, kriminella gäng samt att de i mindre utsträckning väljer att hoppa av skolan (Catalano et al., 2004). Detta då engagemanget till skolan påverkas av de relationer ungdomen har, främst till lärare men även föräldrar (Wikström & Butterworth, 2006).

Forskning visar att barn som har haft en bristande uppfostran utan disciplin, tydliga regler och social kontroll löper markant högre risk att utveckla ett kriminellt beteende (Bergström, 1997). Den sociala kontrollen innebär om föräldrarna vet var deras barn befinner sig, med vem de befinner sig med samt vad de gör. Wikström och Butterworths forskning visar även att brottsliga handlingar uppstår i sociala aktiviteter med kamrater där det finns en avsaknad av vuxna med auktoritet. Utöver ovanstående riskfaktorer finns det även tidigare forskning som visar att utformningen av ens livsstil kan påverka brottsbenägenheten. Detta innebär faktorer som påverkar ens socioekonomiska förutsättningar. Dessa påverkar ens livsstil och ökar risken för brottsligt beteende. Familjesituationen är en riskfaktor som kan påverka. Detta då tidigare forskning påvisar att ungdomar från splittrade familjer där föräldrarna separerat löper större risk för att utveckla ett kriminellt beteende (Wikström & Butterworth, 2006). Detta påverkas bland annat av föräldrars frånvaro och uppfostringsmetoder vilket har en tendens till att påverka individen negativt. Detta innebär på så sätt att den sociala kontrollen riskerar att brista (Jenkins, 1995). Dock menar man att separationen i sig inte resulterar i att barnets brottsbenägenhet ökar, utan att det påverkas av den negativa relationen och samspelet inom familjen (Bergström, 1997).

Socioekonomisk status har även det visat sig att påverka ungdomsbrottsligheten. Socioekonomisk status innebär personens ekonomiska ställning i samhället. Detta påverkas av bostadsformen, etniciteten, yrket, inkomsten samt familjesituationen med mera (Nationalencyklopedin, 2013). En separation inom familjen har visat sig att påverka den socioekonomiska statusen i tidigare forskning då detta påverkar familjens inkomst. Inkomsten i sin tur kan påverka bostadsformen och på så sätt även den kringliggande bostadsmiljön. Detta innebär att den låga socioekonomiska statusen i bostadsområdet riskerar att ge fler brottstillfällen om ungdomen är brottsbenägen. Dessa tre riskfaktorer, låg socioekonomisk status, separerade föräldrar och bostadsform påverkar även den sociala kontrollen, som nämnts ovan. Tidigare forskning påvisar att den sociala kontrollen påverkas mer i singelhushåll då detta påverkas av förälderns närvaro. Ungdomen får på så sätt mer oöverskådad fritid och kan på så sätt avvika om ett brottstillfälle ges (Ring, 2010).

ETISKA ÖVERVÄGANDEN

Då man ska gå ut till allmänheten och göra en undersökning så måste man ha en del etiska överväganden i åtanke då de medverkande inte ska lida någon skada av de metoder man använder. Att göra en undersökning som involverar andra människor innebär ofta att man gör intrång i deras privatliv (Jacobsen, 2007). Det

finns tre grundläggande etiska krav som man som forskare ska sträva efter att uppfylla. Det är informerat samtycke, krav på skydd av privatlivet och krav på att bli korrekt återgiven (Jacobsen, 2007). Vi måste även göra en riskbedömning, det vill säga väga målet med vår forskning (nytta) med konsekvenserna av det (risk) och fråga oss om den metod vi valt är den mest lämpliga för att minimera risken för att individer blir kränkta eller att anonymiteten blir lidande enligt vad som sägs i 7-11 §§ i Lag (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor (Jacobsen, 2007). Vi ansåg dock att de medverkande i vår undersökning inte skulle lida någon skada över att delta och därför såg vi inte någon risk med att utföra vår undersökning.

En etikansökan skickades (23 §) till Etikrådet på Malmö Högskola och först efter ett godkännande från dem fick vi tillstånd att utföra undersökningen enligt Lag (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor, 6 §. Då undersökningen rör självrapporterad data där tanken är att ungdomarna bland annat ska rapportera sin egen brottslighet blir Lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor tillämpning enligt 1 § och 3 §. När denna etikansökan blev godkänd kunde datainsamlingen påbörjas.

De tre grundläggande etiska kraven uppfylls i vår undersökning. Att rapportera sin egen brottslighet kan innebära väldigt känsliga frågor för många respondenter och det är därför viktigt att betona vikten på *anonymitet*. Tyngd lades därför på att informera de deltagande skolorna och respondenterna om att de garanteras anonymitet. Vi informerade om att deras personliga integritet inte kommer att kränkas. Detta då varken föräldrar, lärare, polis eller annan typ av rättsväsende kommer att få del av deras svar och att ingen kommer att kunna koppla tillbaka dessa till varken respondenterna eller skolorna och därmed lider ingen av dessa skada genom att delta. Vi betonade vikt på att beskriva att vi inte kommer att studera svaren individuellt utan vi kommer att studera alla svar tillsammans, som en helhet, och därför kommer skolorna inte att jämföras sinsemellan och på så sätt blir även skolan anonym. Här anser vi att vi uppfyllt kravet på skydd av privatliv (Jacobsen, 2007).

För att uppfylla det informerade samtycket har vi i vårt informationsbrev (se bilaga 2) betonat vikt på de fyra krav som ställs, det vill säga på *frivillighet*, *kompetens*, vilket innebär att den som blir undersökt själv har förmågan att bestämma om han eller hon vill delta eller inte, *gett fullständig information* om undersökningen och *förståelse*, det vill säga att de tillfrågade även ska ha förstått den information som getts om undersökningen (Jacobsen, 2007). I vårt informationsbrev har vi därför informerat respondenterna att deltagandet i undersökningen är *frivilligt* och att de när som helst under undersökningstillfället kan avbryta sin medverkan utan att det får efterföljande konsekvenser (§ 19). *Samtycket* till undersökningen inhämtas genom ifyllandet av enkäten. Vi beskrev även i vårt informationsbrev syftet med undersökningen, hur utförandet skulle gå tillväga och hur vi skulle ta hand om det insamlade materialet för att garantera de deltagande att ingen obehörig skulle kunna ta del av detta (se bilaga 2). Då undersökningen riktar sig till ungdomar i årskurs 9 har respondenterna fyllt 15 år men inte 18 år. För att individer under 18 år men 15 år eller över ska få delta i en undersökning som denna måste dessa individer inse vad forskningen innebär för dem och de ska därför själva informeras om och samtycka till undersökningen som regleras i §§ 16 och 17 enligt Lag (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor 18§. Detta gjorde vi genom vårt informationsbrev (se bilaga

2). Då respondenterna är över åldersgränsen, 15 år, är det ändå viktigt att ha i åtanke att vissa individer kan ha börjat skolan ett år tidigare. Det var därför viktigt för oss att vara i kontakt med klassföreståndaren innan undersökningen genomfördes då speciella krav för dessa krävs enligt Lag (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor 18§. För att undvika detta problem har vi valt att utesluta alla respondenter under 15 år.

Det tredje kravet, korrekt presentation av data innebär att man ska i den mån det är möjligt presentera data på ett fullständigt sätt så att det resultat man vill presentera blir begripligt och inte använda förfalskad data. För att kunna uppfylla detta krav i den mån det är möjligt har vi i alla våra faser av undersökningsproceduren motiverat de val vi tagit och har därmed gjort det möjligt för läsaren att själv få sig en uppfattning om hur vi har tänkt och kan efter det förstå de resultat vi fått. Vi har strävat efter öppenhet och metodmedvetenhet (Jacobsen, 2007).

MATERIAL OCH METOD

Brottsförebyggande Rådet (Brå) har sedan 1999 utfört självdeklarationsundersökningar på elever i årskurs 9 som är riksrepresentativa (Svensson, 2006). Innan dess att Brå tog över dessa utförde den kriminologiska institutionen för Stockholms universitet detta med start 1995. De kan alltså följa sina resultat över tid från tidigare undersökningar (1995-2008) och titta på utvecklingen av ungdomarnas delaktighet i brott och andra problembeteenden. Syftet med dessa undersökningar är att utröna förekomsten av brottsligt beteende men även andra problembeteende hos ungdomar i årskurs 9 (Ring, 2010). Vi har valt att på samma sätt som Brå genomföra en självdeklarationsundersökning där vi har som ambition att komma åt 9:de klassares erfarenheter, om såväl de sociala banden till skolan, deras egen brottslighet samt deras livsstilsrisk.

Ett vanligt problem man som forskare stöter på när man studerar kriminalstatistiken är att det endast är de upptäckta, anmälda och registrerade brotten som framkommer. För att undvika detta problem har vi valt att utföra en självdeklarationsundersökning för att kunna fånga den oanmälda brottsligheten. Genom att göra en självdeklarationsundersökning kommer vi inte endast att fånga brottsligheten utan även andra typer av problembeteenden som kan ha en påverkan på elevers engagemang i skolan samt på deras livsstil. Med andra problembeteenden avses bland annat alkoholberusning, skolkning och tobaksanvändning (Ring, a.a.). Vi har dock inte samma möjlighet som Brå att genomföra en undersökning över tid för att se om förändringar skett. Vi har därmed valt att göra en tvärsnittsstudie och detta avsnitt kommer behandla hur denna undersökning byggts upp ur en metodologisk synvinkel samt vilket material som använts.

Material

Vi har i vår studie till stor del använt primärkällor i form av litteratur, vetenskapliga artiklar och Brås självdeklarationsundersökningar (Ring, 2010;Svensson, 2006). Detta vill säga källor skrivna av forskaren själv. Fördelarna med att använda primärkällor är att den information vi får ta del av inte har tolkats och vinklats av en annan forskare. Då det alltid finns en

risk för att en annan författares tolkning kan påverka innehållets innebörd (Björklund & Paulsson, 2003).

Även om användandet av primärkällor är det optimala har vi även använt oss av sekundärkällor. Detta i form av vetenskapliga artiklar, litteratur och uppslagsverk. Användandet av sekundärkällor kan vara en risk då det, som nämnts ovan, finns en risk för att författarens förförståelse påverkat den ursprungliga författarens innebörd i materialet (Jacobsen, 2007). Detta har vi dock försökt att undvika genom att ha ett kritiskt förhållningssätt mot de texter vi använt. Vi har därmed läst flera texter som behandlat samma ämne för att se hur de olika författarnas förhållningssätt sett ut.

De vetenskapliga artiklarna som vi använt har vi hittat i databaser så som SAGE, Libris, Google Scholar samt Wiley Online Library. Några av de sökord vi frekvent använt i sökandet är *Adolescent Lifestyles*, *Adolescent offending*, *Juvenile delinquency*, *Lifestyle risk*, *Social Bonds*, *School* samt *Social Control*. För att sedan avgöra om de artiklar vi hittat var relevanta för undersökningens syfte, lästes abstraktet först.

För att undersökningen skulle kunna genomföras korrekt har även metodböcker använts där riktlinjer för samhällsvetenskaplig forskning och akademiska studier getts. Detta har under studiens gång hjälpt oss med att ta ställning till metodologiska problem samt hjälpt oss att överväga de för- och nackdelar vi ställts inför med vårt valda tillvägagångssätt.

Vi har även hämtat material från Brås senaste självdeklarationsundersökningar (Ring, 2010; Svensson, 2006). Detta i form av enkätfrågor som vi använt oss utav i vår egen enkätundersökning. Vi ansåg att begreppsvaliditeten kunde styrkas genom att använda redan befintliga frågor som är välbeprövade av sakkunniga, detta kommer vi gå in på närmare under avsnittet enkäten.

Då vi själva har gått ut till allmänheten och samlat in vårt material genom enkäter är det material vi fått så kallad primär data, det vill säga att det insamlade materialet har tagits fram för just den här undersökningen (Björklund & Paulsson, 2003). Detta material bestod av 27 respondenter som besvarade vår enkät. En mer genomförande beskrivning hittas under avsnittet urval.

Metod

Undersökningen är en kvantitativ deduktiv tvärsnittsstudie. Att studien är kvantitativ innebär att man redan innan datainsamlingen strukturerar och kategoriserar syftet, frågeställningarna samt variablerna för att kunna uttyda vad det är man letar efter när datainsamlingen påbörjas. Detta tillvägagångssätt leder oss sedan in på den deduktiva delen av studiens utformning vilket innebär att den är teoristyrd, alltså att vi går från teori till empiri. Detta har vi valt då vi redan i planeringsstadiet hade en tanke på att undersöka sociala band teorin närmare. Att det är en tvärsnittsstudie innebär att man undersöker sina respondenter vid en given tidpunkt. Inga uppföljningar görs på så sätt. Utifrån våra förutsättningar anser vi att detta är det bästa alternativet då undersökningens genomförande hade en angiven tidsgräns. Att vi valt att genomföra undersökningen på detta sätt, alltså att det blir en kvantitativ deduktiv tvärsnittsstudie medför också att det metodologiska tillvägagångssättet blir mer slutet och strukturerat. En longitudinell studie hade enligt oss varit det optimala. Detta då det innebär att man följer upp

respondenterna vid fler än ett tillfälle för att se om förändringar skett i gruppen över tid. Dock tillåter undersökningens tidsgräns inte detta val (Jacobsen, 2007). Som vi har nämnt i avsnittet, avgränsningar, så har vi på grund av valet att genomföra en tvärsnittsstudie inte möjlighet att uttala oss om de eventuella orsakssambanden (Jacobsen, 2007).

Ett kvantitativt tillvägagångssätt lämpar sig bäst för vår undersökning då vi hade som mål att kunna generalisera våra resultat från den grupp vi studerat till den större populationen (Jacobsen, 2007). En annan fördel med kvantitativ metod är att den ger möjlighet att täcka in flera olika områden, det vill säga att man i en enkät kan ta med frågor som gäller flera förhållanden som kan vara viktiga för undersökningen (Eliasson, 2006).

När det metodologiska tillvägagångssättet blir mer slutet och strukturerat innebär detta också att datainsamlingen blir det. Som nämnts ovan hjälper detta oss med att identifiera, strukturera och kategorisera de variabler vi är intresserade av att undersöka (Jacobsen, 2007). För att kunna genomföra datainsamlingen så snabbt och smidigt som möjligt valde vi att genomföra en strukturerad enkät med fasta svarsalternativ. Detta valde vi dock inte endast för att vi ville genomföra datainsamlingen så snabbt och smidigt som möjligt utan även på grund av frågeställningen, teorin, vårt valda tillvägagångssätt och framförallt på grund av respondenterna som deltar. Detta då vi valt att rikta vår undersökning till ungdomar i 15 års åldern samt för att vi vill undersöka känsliga ämnen så som brottslighet. Vi anser därmed att just den strukturerade enkäten är den bästa insamlingsmetoden då denna enligt oss är mer anonym. Ett annat tillvägagångssätt hade kunnat vara att genomföra strukturerade intervjuer med fasta frågor. Dock ansåg vi att detta först och främst hade tagit för lång tid men även att det hade tagit tid för respondenterna att skapa tillit och tilltro till oss som undersökare. Detta hade på så sätt kunnat påverka sanningshalten i deras svar men även vilken typ av information de är villiga att ge samt hur mycket av denna information de vill ge. Att på så sätt genomföra anonyma strukturerade enkäter ansågs som det bästa alternativet. Självklart finns det problematik med enkäter också så som över- och underrapportering, interna och externa bortfall med mera (Ejvegård, 2003). Detta kommer att diskuteras närmare nedan under avsnittet bortfall.

Urval

Vi bestämde oss för att vi ville undersöka kommunala skolor i Helsingborgs Kommun. För att kunna genomföra undersökningen måste vi ha ett urval. Detta gjordes genom ett systematiskt slumpmässigt urval vilket innebär att varje kommunal skola i Helsingborg tilldelades ett slumpmässigt nummer. Efter detta radades de upp i nummerordning och vart fjärde skola valdes ut och tillfrågades om att delta (Jacobsen, 2007). Totalt blev det sex skolor som tillfrågades om att delta i vår enkätundersökning. Vi valde att göra vårt urval på detta sätt för att säkra anonymitet till våra respondenter, såväl eleverna som skolorna. Att genomföra urvalet på sådant sätt minskar risken markant för att obehöriga ska kunna lista ut vilka skolor som blivit tillfrågade (Jacobsen, a.a.).

När de sex skolorna valts ut skickades ett missivbrev via mail till verksamhetschefen på vardera skola (se bilaga 1). I detta brev introducerade vi genomgående studiens syfte, anledningen till studien, tillvägagångssättet samt vilka etiska överväganden vi stått inför, så som anonymitet. En fördel när man går ut till skolor där skolledningen gett tillstånd och uppmuntrar till deltagande är att

man ofta får in svar från alla (Eliasson, 2006). Vi följde upp alla skolor som tillfrågades, både via mail och telefon. Dock valde endast en skola att delta i undersökningen.

Anledningen till att vi tillfrågat sex skolor grundar sig i att vi eftersträfvade att få ett urval på över 200 respondenter. Detta gjordes då ett minimum på 200 respondenter ses som gränsen för att senare kunna generalisera sina resultat till den större populationen då risken för felmarginaler minskar (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). Detta innebär att de resultat man sedan får fram, beroende på analysen avspeglar den population där urvalet hämtats. Som nämnts valde endast en av de tillfrågade skolorna att delta. Vår önskan om att ha ett urval på över 200 respondenter gick därmed inte att uppfylla. Totalt var urvalet 31 respondenter men dock hade vi ett bortfall på 4 stycken vilket resulterade i att totalt 27 respondenter deltog. Bortfallet som uppstod var externt på grund av sjukdom, detta kommer att diskuteras närmare i avsnittet bortfall (Jacobsen, 2007). Då urvalet blev så litet finns det risk för att resultaten kan påverkas. Detta då generaliseringsmöjligheterna försvåras samt för att risken för snedfördelningar ökar (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). Detta kommer diskuteras närmare nedan under avsnittet, val av analysmetod.

Datainsamling

Vi har alltså valt att använda oss av enkäter vid datainsamlingen. Fördelarna med enkätundersökningar, som nämnts ovan, är att respondenterna är helt anonyma, det vill säga att ingen kan i efterhand se vad en enskild individ har svarat. Detta medför att reliabiliteten blir starkare då risken för att respondenterna lämnar socialt önskvärda svar minskar i jämförelse med om man istället hade använt sig av intervjuer. Då är risken större för socialt önskvärda svar samt den så kallade undersökareffekten blir mer påtaglig, vilket kommer diskuteras nedan i detta avsnitt, detta kan sedan i sin tur påverka undersökningens validitet och reliabilitet, detta kommer diskuteras närmare under avsnittet validitet och reliabilitet (Jacobsen, 2007). En annan fördel med enkäter är att det är en relativt billig metod, som i vårt fall endast kräver tryckkostnader (Eliasson, 2006), som ger en stor mängd primärdata, det vill säga information som samlats in för just denna undersökning (Björklund & Paulsson, 2003).

Även om en enkätundersökning har många fördelar, och i vårt fall ansågs vara den bästa insamlingsmetoden, finns det självklart nackdelar som också bör övervägas. Det finns en risk att respondenterna känner sig tvungna att kryssa i ett svarsalternativ även då detta kanske inte stämmer överens med det individen i fråga känner fullt ut. Vi har dock eftersträvat att svarsalternativen är uttömmande och balanserade med en mittkategori som till exempel varken eller/vet ej för att på så sätt undvika att påtvinga respondenterna att ta ställning i en fråga som de inte känner stämmer in på dem. På så sätt kan vi även öka reliabiliteten i undersökningen då vi anser att vi får mer sanningsenliga svar samt att det interna bortfallet minskas, detta kommer att diskuteras närmare under avsnitten bortfall samt reliabilitet (Jacobsen, 2007). Fördelen med fasta svarsalternativ är att efterarbetet går snabbare att koda in (Eliasson, 2006). Utöver att tänka på att frågorna är uttömmande och balanserade är det även viktigt att tänka på frågornas placering i enkäten. Detta är viktigt då det finns en risk att respondenterna väljer att avstå från att delta om känsliga frågor, så som dess brottsfrekvens, kommer för tidigt i enkäten. Vi har på grund av detta valt att ha dessa frågor, som berör respondenternas brottsfrekvens, sist och därmed börjat med rutinfrågor om dess

bakgrund. Enkätens struktur kommer att förklaras närmare nedan, under avsnittet enkäten (Jacobsen, 2007).

Undersökareffekt och kontexteffekt är också något som kan uppstå under datainsamlingen, vilket nämnts ovan (Jacobsen, 2007). Vi har under studiens gång haft många diskussioner kring detta. Både kring för- och nackdelar samt hur vi skulle kunna förebygga uppkomsten av detta.

I missivbrevet till verksamhetschefen förespråkade vi att vara närvarande vid undersökningstillfället (se bilaga 1). Detta var från början inget självklart val då det finns nackdelar med att närvara som kan påverka studiens resultat. Undersökareffekten är en av dessa nackdelar. Med undersökareffekt menas det hur vi, under undersökningstillfället påverkar respondenterna eller uppfattas av dem (Jacobsen, 2007). Detta då vår närvaro kan påverka respondenternas svar och deltagande. Här var vi dock tvungna att väga fördelarna mot nackdelarna. Fördelarna med att närvara är att respondenterna med läs- och/eller skrivsvårigheter har möjlighet att direkt kontakta oss om oklarheter skulle uppstå. Detta alternativ ansåg vi vara bättre än att läraren skulle hjälpa till. Detta för att läraren och respondenterna har en bekantskap till varandra vilket kan påverka respondenternas angelägenhet att be om hjälp vid känsliga frågor i enkäten. Den sista fördelen är att vi med vår närvaro kan ta del av materialet direkt utan att någon obehörig kan ta del av det (Jacobsen, a.a.).

Nästa övervägande gällde kontexteffekten. Detta innebär miljöns inverkan på respondenterna. Ett sätt att minska kontexteffekten är att genomföra undersökningen i en miljö som sedan tidigare är känd för respondenterna. Att då genomföra undersökningen i skolan ansågs som ett naturligt val. Dels för att miljön är känd för respondenterna men även för att alla respondenter är samlade på en plats. Detta innebär att vi kan genomföra undersökningen snabbt och smidigt till en låg kostnad. Alternativet till detta kunde ha varit att vi istället postade ut enkäterna till respondenterna. Dock ansåg vi inte att detta var ett bra alternativ då det fanns för många nackdelar. Att posta ut enkäterna innebär först och främst ökade kostnader. Risken för bortfall ökar också då alla kanske inte mottager enkäten eller att de glömmer fylla i den. Detta kan dock förebyggas med hjälp av påminnelser till respondenterna vilket ökar kostnaderna för undersökningen ytterligare. Sist men inte minst så är detta ett tidskrävande tillvägagångssätt, vilket vi tyvärr hade ont om (Jacobsen, a.a.).

Även om undersökningsmiljön är känd sedan tidigare av respondenterna finns det en risk för störningsmoment. Detta kan vara exempelvis klasskamrater som pratar under ifyllandet av enkäten (Jacobsen, a.a.). Detta kan vara störningsmoment som påverkar respondenternas svar och vi anser därför att en diskussion kring detta och våra uppfattningar bör föras efter undersökningstillfället, detta kommer vi gå närmare in på i avsnittet diskussion och slutsatser.

Även om vi förespråkade att vara närvarande ansåg vi att detta kanske inte var det rätta för alla skolor som tillfrågats. Möjligheten för att skolorna själva stod för undersöknings genomförande gavs därmed också (se bilaga 1). Även om det finns nackdelar med detta, vilket diskuterats ovan, valde vi att ändå erbjuda skolorna detta för att på så sätt minska risken för bortfall av skolor som tacka nej. Vår största nackdel med detta var att vi inte direkt kan ta del av materialet. För att på så sätt undvika obehörigas tillgång till detta valde vi att ett kuvert skulle medfölja varje enkät. När enkäten sedan är ifylld skulle denna läggas i kuvertet som skulle

slutas igen för att senare garantera oss att ingen tagit del av materialet, detta skulle göras oavsett tillvägagångsätt.

Enkäten

Enkäten är utformad på så sätt att den är kort och koncis och består av fyra delar (se bilaga 3). Första delen av enkäten behandlar bakgrund och relation till föräldrar, den andra delen behandlar trivsel och engagemang i skolan samt relationen till lärare och skolkamrater. Den tredje delen behandlar ungdomarnas livsstilsrisk, det vill säga hur de spenderar sin fritid utanför skolan och den fjärde delen behandlar frågor som rör ungdomarnas egna brottslighet. Enkäten berör därmed frågor angående ungdomsbrottslighet exempelvis: Hur många gånger under de senaste tolv månaderna har du snattat? Haft kniv med dig (som vapen) när du gått ut och så vidare. Dock är det viktigt att ha i åtanke att enkätfrågorna som berör deras brottsaktivitet sträcker sig över en 12 månaders period medans enkätfrågorna som berör styrkan i de sociala banden till skolan efterfrågas i nutid, det vill säga vad individen känner vid undersökningstillfället. Som nämnts kommer frågor angående de sociala banden, främst rörande skolan men även konventionella andra, att efterfrågas, till exempel, trivs du bra i skolan? Vi ville även i studien undersöka ungdomars livsstilsrisk där frågor som behandlar var individen är, med vem dem är där med samt vad de gör där när de inte befinner sig i skolan efterfrågas. Enkäten innehåller 25 huvudfrågor därav några frågor innehåller underfrågor och beräknas ta max 15 minuter. Detta för att inte belasta respondenterna med en alltför omfattande enkät, en närmare beskrivning av variablerna vi valt att undersöka följer nedan, under avsnitten beroende och oberoende variabler.

Vi valde som sagt att utföra datainsamlingen själva då det var en stor utmaning för oss samt att vi ville se om vi kunde få liknande resultat som de i tidigare forskning fått. Vi har utifrån Brås självdeklarationsundersökningar (Ring, 2010; Svensson, 2006) hämtat frågor som var relevanta för studiens syfte, det vill säga att vi har hämtat frågor som rör begreppen sociala band till skolan, ungdomsbrottslighet samt livsstilsrisk. För att kunna uttala oss om ungdomarnas bakgrund har vi även använt frågor från Brå rörande exempelvis kön, ålder, bostad och de sociala banden till föräldrar.

Då vi använt frågor som redan är utformade av Brå har vi inte behövt ta ställning till alla de krav som ställs när man utformar frågor (Läs Jacobsen 2007 för vidare utveckling av de kraven). Frågorna vi har använt oss utav är hämtade från Brås nationella självdeklarationsundersökningar som vartannat år besvaras av elever i årskurs 9 och är rikstäckande (Ring, 2010; Svensson, 2006). Vi behöver därmed inte oroa oss för att vårt urval inte ska förstå frågorna eller om de är för svåra för den åldersgrupp vi valt att undersöka då Brås självdeklarationsundersökningar har gjorts på samma målgrupp som den vi har. Vi har valt de frågor som ansågs relevanta utifrån undersökningens syfte, teori och tidigare forskning (Jacobsen, 2007). Vilka variabler frågorna mäter hittas under avsnitten beroende och oberoende variabler.

Som vi nämnde tidigare, i avsnittet datainsamling, ska man ha i åtanke hur man placerar frågorna för att inte skrämman respondenterna med alltför känsliga frågor i början av enkäterna och därmed riskera att de inte längre vill delta. Vi tittade på hur Ring och Svensson (2010; 2006) hade gjort och utgick från dem som mall. Vi började mjukt med bakgrundsfrågor såsom till exempel kön, ålder, bostad och de

sociala banden till föräldrar. Vi gick sedan över till frågor som behandlade de sociala banden i skolan, exempelvis deras engagemang, attityd och trivsel i skolan, samt frågor som behandlade de sociala banden till lärare och skolkamrater. Därefter behandlades frågor som berör deras fritidsvanor, däribland brottsliga kamrater, egen tolerans till brott och om deras föräldrars vetskap när de inte är hemma. Sedan kom vi fram till den känsligaste delen av vår enkät, det vill säga den del som behandlade ungdomsbrottsligheten, deras egen brottsaktivitet.

Operationalisering

Då vi använt oss utav frågor, Brå tidigare använt i sina nationella självdeklarationsundersökningar (Ring, 2010; Svensson, 2006) har vi inte på egen hand behövt operationalisera de relevanta begreppen. Då dessa frågor är välbeprövade och har blivit testade ett antal gånger tidigare så anser vi att validiteten i frågorna är hög (Jacobsen, 2007). Detta diskuteras närmare nedan under avsnittet validitet.

Beroende variabel

Den beroende variabeln i vår undersökning är ungdomsbrottslighet. Att det är en beroende variabel innebär att den är ett utfall, en verkan, av en kausal mekanism som är aktiverad av en betingelse. Att en variabel är beroende innebär alltså att en förändring inte kan ske såvida det inte förelegat några betingelser som utlöser det (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010).

Variabeln *ungdomsbrottslighet* har vi mätt genom totalt 24 frågor som avser självrapportering av respondentens egen brottslighet. Där har vi ställt frågor om hur många gånger de gjort ett antal avvikande handlingar under de senaste 12 månaderna. Alltså mäter vi brottstyp och antalet gånger det begåtts. Här har vi konstruerat ett index vilket innebär ett sammanfattande mått på en variabel (Edling & Hedström, 2003). Vi vill mäta variabeln *ungdomsbrottslighet* vilket vi gjort genom att ställa de 24 frågorna (se bilaga 3). Svarsalternativen var 0 gånger till och med 11 gånger eller fler och är kodade 0 till 4. Efter att vi indexerat dessa kan alltså variabeln anta värdet 0 till 96 (kodade från låg till hög), höga värden innebär hög brottsfrekvens. Då svarsalternativen går från 0 – 11 gånger eller fler är denna variabel en kvotvariabel. Detta innebär att variabeln har en absolut nollpunkt (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010).

Oberoende variabler

Det som påverkar den beroende variabeln kallas för oberoende variabler och är de betingelser som betingar den beroende variabeln. Det måste finnas oberoende variabler för att den beroende variabeln ska bli ett faktum (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). Nedan kommer vi del för del i vår enkät beskriva de oberoende variablerna och varför vi valde att titta på just dem. Vi kommer även att beskriva hur de är kodade och med vilka värden, detta kan ni även se i bilaga 4 där ni hittar vår kodbok.

En del variabler har vi indexerat vilket innebär ett sammanfattande mått på en variabel (Edling & Hedström, 2003). Då våra frågor för att mäta olika variabler har olika många svarsalternativ var vi tvungna att omvandla variablerna till en gemensam skala, det vill säga att koda om dessa att anta värden mellan 0-100 för att standardisera svarsalternativen och för att på så sätt möjliggöra indexeringen. Vi har alltså gett varje svarsalternativ ett värde mellan 0 till 100. Vi har sedan slagit ihop de variabler som mäter samma sak och indexerat dessa så att de antar

värdet 0-100 för att det på så sätt ska bli enklare att tolka. Alltså kommer en respondent som svarat högsta möjliga värde på alla variabler det vill säga 100, även få värdet 100 i indexet (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010).

Bakgrund och relation till föräldrar (del 1):

Kön, pojke eller flicka. Här har vi kodat pojke 0 och flicka 1.

Etnicitet, respondentens och föräldrarnas födelseland. Vi har kodat född i Sverige 0 och född i annat land än Sverige 1. Dessa värden gäller både för ungdomen och för dennes föräldrar.

Sysselsättning, föräldrarnas arbete, studier, om de är långvarigt sjuka/förtidspensionerade eller annat. Här har vi kodat arbete 4, studerar 3, långvarigt sjuk/förtidspensionerad 2, arbetslös 1 och annat 0. Denna variabel har vi sedan diktomiserat, vilket innebär att variabeln bara kan anta två värden (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). Variabeln är efter detta kodad 100 för arbete och 0 för inget arbete.

Bostadstyp, hur de bor, i villa/fristående hus, lägenhet (bostadsrätt eller hyresrätt) och kedjehus/radhus/parhus. Kodad 3 för villa/fristående hus, 2 för kedjehus/radhus/parhus, 1 lägenhet (bostadsrätt) och 0 för lägenhet (hyresrätt). Även denna diktomiserade vi till att anta värden 100 för äganderätt och 0 för hyresrätt.

Familjestruktur, om föräldrarna är skilda/separerade. Ja är kodad 0 och nej är kodad 100.

Vi valde att undersöka etnicitet, sysselsättning, bostadstyp och familjestruktur då man i tidigare forskning sett att det är betydligt fler ungdomar som har begått brott då de bor i hyreslägenhet, har invandrarbakgrund och en splittrad familj jämfört med ungdomar som bor i villa, inte har en invandrarbakgrund och som inte har en splittrad familj (Svensson, 2006). Variablerna sysselsättning, bostadstyp och familjestruktur har vi sedan indexerat för att representera respondentens socioekonomiska status vilket i tidigare forskning visat sig påverka individens livsstilsrisk (Ring, 2010). Ovanstående variabler i denna del av enkäten är nominala, det vill säga att svaren på dessa variabler endast kan klassificeras in i kategorier (Eliasson, 2006).

Sociala band till föräldrar, vi har mätt variabeln *relationen till föräldrar* genom att ställa frågor som, om de kommer bra överens med sina föräldrar och om de kan prata med sina föräldrar om allt, till exempel problem. Här har vi alltså två frågor som mäter en variabel (Edling & Hedström, 2003). Svartalternativen är kodade 0 till 100 där 100 är det högsta värdet och efter att vi indexerat dessa kan alltså variabeln anta värdet 0-100 (kodade från låg till hög), höga värden innebär en stark relation till föräldrar. De enskilda frågorna är ordinal variabler då man kan rangordna svaren (från låg till hög) men då man indexerat dessa behandlas variabeln som en intervall/kvotvariabel i SPSS (vad SPSS är kommer vi att beskriva i avsnittet analys och resultat) (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010).

Det är intressant att titta på de sociala banden till föräldrarna då Hirschi's sociala band teori säger att ju starkare band man har till konventionella andra desto mindre brottsbenägen är man (Hirschi, 1969). Denna variabel kommer vi att indexera med relationen till lärare och skolkamrater för att få ett samlat mått över det teoretiska begreppet känslomässig anknytning.

Trivsel och engagemang i skolan samt relationen till lärare och skolkamrater (del 2):

I del två mäter vi de sociala banden till skolan där vi ställer frågor om trivsel i skolan, relationen till lärare och skolkamrater, engagemanget i skolan, läxläsning, betyg, attityd till skolan och skolkning i totalt 12 frågor (se enkäten i bilaga 3).

Sociala band till lärare och skolkamrater, här mäter vi relationen till lärare och skolkamrater (se frågor i bilaga 4). Vi har här konstruerat ett index som vi döpt till *känslomässig anknytning*. Vi har även i detta index tagit med variabeln som mäter relationen till föräldrar från del 1. Även frågor om föräldrarnas stöd och uppmuntran i skolan och om föräldrarna är delaktiga i ungdomens läxläsning behandlas (se bilaga 4). Vi har valt att ta med relationen till föräldrar då det i tidigare forskning har visat att om föräldrarna är involverade och delaktiga i sitt barns lärande presterar barnen bättre och gör bättre ifrån sig i skolan. Det har visat sig att studenter med engagerade föräldrar presterar bättre akademiskt (Stewart, 2003). Även Hirschs teori om sociala band (1969) talar för att om individen motiveras av föräldrar och får stöd av dem samt har en bra relation till sin eller sina lärare så ökar möjligheterna för att individen ska engagera sig och investera i skolan vilket resulterar i att individen inte ser brott som ett alternativ då denne har för mycket att förlora på det.

Sociala band till skolan, här vill vi mäta variabeln *åtagande* som innefattar läxläsning, trivsel, engagemang och skolk (se frågor i bilaga 4). Dessa har vi sedan summerat i ett index för att mäta sociala band till skolan. Indexet antar värdena 0 till 100. Där höga värden innebär starka sociala band till skolan. Här kan man koppla tillbaka till Hirschs sociala band teori som säger att ju starkare band man har till konventionella institutioner däribland skolan desto mindre brottsbenägen är man. Man har alltså för mycket att förlora på en eventuell lagöverträdelse. De individer som inte har starka band till skolan har inte lika mycket att förlora och är därmed fria att avvika (Hirschi, 1969).

Frågorna i del 2 med svarsalternativ som går från, aldrig till alltid samt nej, det stämmer inte alls till ja, det stämmer precis, är ordinal variabler (se frågor i bilaga 4). Detta innebär att de kan rangordnas men kan inte uttala sig om det exakta avståndet som mäts (Jacobsen, 2007). Variablerna som istället har numrerade svarsalternativ är på intervall eller kvotnivå. Det som skiljer dessa åt är att kvot variablerna har en absolut nollpunkt. De variabler som är ordinala behandlas när de är indexerade som intervall/kvot variabler i SPSS, som nämnts ovan (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). Svarsalternativen är kodade 0 till 100 i vardera fråga där 100 är det högsta värdet och efter att vi konstruerat våra index, det vill säga Känslomässig anknytning och Åtagande kan dessa anta värdena 0-100 (kodade från låg till hög).

Livsstilsrisk (del 3):

För att mäta variabeln livsstilsrisk har vi använt oss utav frågor som, om någon av respondentens kompisar gjort någon avvikande handling (se bilaga 3) där respondenterna fått svara ja eller nej. Variabelns skalnivå är nominal och klassificerar svaren i kategorier (Eliasson, 2006). Ja är kodat 0 och nej är kodat 100. Vidare har vi frågat om respondenten skulle tycka det var okej om hans/hennes kompisar utförde vissa normbrytande beteenden (se bilaga 3).

Svarsalternativen är kodade 0 till 100 i frågorna där 100 är det högsta värdet. Höga värden innebär att det inte alls är okej. Denna variabel är ordinal. Frågor om hur ofta respondenten (själv eller med kompisar) brukar vara vid centrum eller liknande samlingsplatser behandlas också. Svarsalternativen sträcker sig från mindre än en dag i veckan till 5-6 gånger i veckan och blir på så sätt en kvotvariabel då den har en absolut nollpunkt (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). Detta undersöks då en riskfylld livsstil innefattar att ungdomar spenderar en betydlig del av sin tid på offentliga platser i frånvaron av vuxna (Wikström & Sampson, 2003). Svarsalternativet mindre än en dag i veckan är kodat 100 då höga värden innebär en mindre riskfylld livsstil.

Även frågor om andra problembeteenden som alkoholförtäring, hur många gånger de förtärt olika typer av alkohol och hur ofta de känt sig berusade under de senaste 12 månaderna behandlas. Svarsalternativen sträcker sig från 0 gånger till 11 gånger eller fler och blir på så sätt en kvotvariabel. Dessa är kodade från 0 till 100 där det högsta värdet är låg användning av alkohol (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). Vi har konstruerat ett index för kamraters brottsbelastning, ett index för egen tolerans till brott och ett index för andra problembeteenden (se bilaga 4).

Frågor om föräldrakontroll behandlas även i form av frågor som berör om de har någon kännedom om var deras barn befinner sig när de inte är hemma på kvällen, vem de träffar på kvällen och om föräldrarna vet vad barnen gör när de är ute på kvällen. Den variabeln är ordinal. Vi har konstruerat ett index där svarsalternativen stäcker sig från ja, alltid till nej, aldrig och är kodade 0 till 100 i frågorna där 100 är det högsta värdet (kodade från låg till hög), höga värden innebär en stark föräldrakontroll det vill säga att föräldrarna är medvetna om vad deras barn befinner sig, med vem de befinner sig där med och vad de gör där.

Till sist har vi konstruerat ett index av alla index ovan som mäter livsstilsrisk kodade från 0 till 100. Här vill vi få information om var de befinner sig, med vem de är med och vad de gör i syfte på individens fritid för att därigenom få reda på individernas livsstilsrisk (Wikström & Butterworth, 2006). Observera att höga värden i detta index innebär låg livsstilsrisk och att låga värden innebär hög livsstilsrisk.

Bortfall

Bortfall är något som är svårt att undvika inom forskning. I vårt fall finns det risk för både externt och internt bortfall. Både det interna och externa bortfallet kan vara systematiskt. Det externa systematiska bortfallet innebär att det finns en risk för att de elever som har störst brottsbenägenhet vid undersökningstillfället inte är närvarande i skolan. Detta styrs av faktorer så som bland annat skolk och detta har i tidigare forskning visat sig vara en riskfaktor till ökad brottsbenägenhet (Ring, 2010). Detta kan också styrkas av vår valda teori då Hirschis (1969) sociala band teori betonar vikt på att svaga sociala band inom den känslomässiga anknytningen i samband med svaga sociala band inom åtagande, vilket syftar på graden av engagemang individen har bland annat till och inom skolan, ökar brottsbenägenheten. Dessa två sociala band påverkas sedan i sin tur av delaktigheten samt övertygelsen. Delaktigheten påverkar individen genom att denne exempelvis inte engagerar sig i konventionella aktiviteter på sin fritid och på så sätt i samband med svag känslomässig anknytning till föräldrar, alltså svag social kontroll, gör att dennes aktiviteter och rörelsemönster på fritiden riskerar att

bryta mot samhällets normer, lagar och värderingar, vilket är det sista sociala bandet, övertygelse. Det systematiska bortfallet, vare sig det är externt eller internt, riskerar därmed att påverka våra resultat då avspeglingen av dessa grupper riskerar att uteslutas helt och de blir på så sätt oreprresenterade. Det finns därmed en risk att våra resultat blir snedfördelade vilket riskerar att försvåra generaliseringen till den större populationen (Jacobsen, 2007).

Det finns olika sätt att förebygga det externa systematiska bortfallet. Ett exempel kan vara att man efterlämnar några av enkäterna som de frånvarande eleverna vid ett senare tillfälle kan fylla i. Genom att göra så ökar möjligheten för att kunna generalisera resultaten till den större populationen samt att risken för snedfördelning minskar i analysen (Jacobsen, a.a.). Dock hade vi tyvärr inte denna möjlighet. Detta grundar sig först och främst i den tidsbrist vi hade och att de frånvarande eleverna inte hunnit fylla i enkäterna innan undersökningens inlämning. Ett annat sätt att förebygga det systematiska bortfallet är att göra en bortfallsanalys. Dock krävs det i detta fall att man har en del information om de frånvarande respondenterna så att man har något att jämföra med till de befintliga resultaten (Jacobsen, a.a.). Då vår undersökning består av ett slumpmässigt urval samt att full anonymitet garanterats respondenterna innehar vi inte den information som krävs, en bortfallsanalys blir på så sätt inte aktuell.

Det interna bortfallet innebär att endast delar av enkäten fyllts i. Det fattas på så sätt information i vissa delar av denna vilket försvårar analysen och på så sätt även resultaten. Det finns även risk för att det interna bortfallet blir systematiskt. Detta innebär att respondenterna tenderar att inte besvara en viss fråga. Detta har vi försökt att förebygga genom att ha mittkategorier i enkäten, vilket nämnts i avsnittet datainsamling (Jacobsen, a.a.). Vi har även bitt respondenterna att se igenom sin enkät innan de lämnar in den för att försäkra sig om att alla frågor fyllts i. Vi hade inget internt bortfall då alla frågor fyllts i av respondenterna. Det fanns på så sätt inga obesvarade frågor och därmed inget internt systematiskt bortfall.

Som nämnts i avsnittet, urval, var det 27 av 31 respondenter som deltog i undersökningen. Detta innebär att 4 respondenter inte deltog på grund av sjukdom vilket innebär att vi fick ett externt bortfall. Vi kan inte se om detta bortfall är systematiskt då vi varken kunde lämna kvar enkäter eller göra en så kallad bortfallsanalys. Vi kommer därmed att jämföra våra resultat med Rings självdeklarationsundersökning (Ring, 2010) för att se om vi får liknande resultat. Blir resultaten liknande är risken mindre för att bortfallet är systematiskt, detta kommer vi att ta upp i avsnittet diskussion och slutsatser (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010).

Då vi valt att utföra en enkätundersökning så ökar risken för de omnämnda bortfallen ovan. Ett av problemen som ökar bortfallet är de med läs- och skrivsvårigheter. Det finns en risk för att dessa respondenter helt avstår ifrån att delta vilket innebär att de tillhör det externa bortfallet som även riskerar att bli systematiskt. En risk för att de hamnar inom det interna bortfallet ökar även. Detta om de väljer att delta men har svårt att uppfatta innebörden av vissa frågor i enkäten (Jacobsen, 2007). För att minska risken för detta har vi i vårt missivbrev till verksamhetschefen förespråkade att vara närvarande vid undersökningstillfället (se bilaga 1). Detta så att dessa respondenter har möjlighet att fråga oss direkt om några oklarheter uppstår. Det finns dock ett problem som bör övervägas angående

vår närvaro. Detta är att risken för att en undersökareffekt uppstår ökar och att detta kan påverka respondenterna, detta har diskuterats ovan i avsnittet, datainsamling.

En annan risk med denna typ av undersökning är över- och underrapporteringar. Detta påverkas av att vi i enkäten frågat respondenterna hur många gånger de begått en viss brottstyp under de senaste tolv månaderna. Detta kan påverka resultaten på så sätt att respondenterna inte kommer ihåg det exakta antalet och risken för över- och underrapportering ökar (Jacobsen, 2007). Överrapportering innebär att respondenten uppger att de begått en viss brottstyp utan att det är sant eller att antalet överdrivs. Med underrapportering menas det istället att respondenten uppger att den inte begått en viss brottstyp även om denne har gjort det eller att antalet underskattas. Detta kan påverka studiens resultat då de riskerar att bli snedfördelade. Dock kan detta kontrolleras genom att man jämför sina resultat med en annans studie. Problemet med över- och underrapportering är svårt att undvika i självdeklarationsundersökningar och vi har utifrån denna problematik valt att jämföra våra resultat med Rings självdeklarationsundersökning (Ring, 2010; Eliasson, 2006).

Validitet

Man skiljer mellan intern och extern validitet. Den interna validiteten i en studie innebär i vilken grad man mäter det man avser att mäta, det vill säga om vi avser att mäta de sociala banden till skolan, måste vi ha i åtanke om vi verkligen mäter just de sociala banden till skolan med de frågor vi ställer och inget annat (Björklund & Paulsson, 2003). Då vi har använt oss utav Brås nationella självdeklarationsundersökningar (Ring, 2010; Svensson, 2006) i enkätsammansättningen anser vi att den interna validiteten i vår undersökning är hög. Metoden såväl som frågorna är utformade och välbeprövade inom forskning vilket gör att de frågor vi använt oss utav mäter det vi avser att mäta. Frågorna har använts i samma åldersgrupp tidigare och de är tydliga och innehåller inte ledande frågor vilket ökar den interna validiteten (Björklund & Paulsson, 2003).

Extern validitet handlar om hur väl man kan generalisera sina resultat från det urval man har till en större population det vill säga från ett mindre urval respondenter till en större grupp av respondenter (som man inte har studerat). Vid kvantitativa undersökningar som vår är målet oftast att generalisera sina resultat. Då vi har använt oss av ett systematiskt slumpmässigt urval minskar risken för att detta urval är systematiskt snedfördelat. Dock kan man aldrig vara säker på att det urval man studerar är till 100 % representativt för populationen. Problematiken ligger i om man missar speciella grupper som är av intresse för undersökningen, här blir det tal om bortfall av respondenter, detta har diskuterats närmare i avsnitt bortfall. Även antalet undersökta respondenter är något som påverkar generaliseringsmöjligheterna. I vårt fall var 200 respondenter ett önskvärt urval för att öka möjligheterna för generalisering. Vi undersökte endast 27 respondenter vilket innebär att det blir svårt för oss att uttala oss om den större populationen med ett sådant litet urval (Jacobsen, 2007).

En stor utmaning med att utföra en enkätundersökning är att kontrollera om de frågor man har med verkligen mäter det man avser att mäta. Här bekantar vi oss med ytterligare ett begrepp, nämligen begreppsvaliditeten. Som vi tidigare nämnt är de frågor vi har med i enkäten hämtade från Brås självdeklarationsundersökningar (Ring, 2010; Svensson, 2006) som är utformade av forskare och

där frågorna är väl beprövade. Vi anser därför att begreppsvaliditeten i vår enkätundersökning är hög då vi inte själva operationaliserat våra variabler. Eftersom Ring och Svensson (2006; 2010) har använt sig av samma frågor i flera undersökningar tidigare kan vi känna oss någorlunda säkra på att de operationaliserade begreppen stämmer överens med de teoretiska begreppen som vi vill mäta (Jacobsen, 2007).

Reliabilitet

En studies reliabilitet innebär om studien i sin helhet är pålitlig och trovärdig. Reliabiliteten kan styrkas genom att se om liknande resultat framkommer vid en upprepad undersökning. Är resultaten likande kan man anta att reliabiliteten är god. Just i enkätundersökningar anses reliabiliteten vara av stor tyngd då utformningen av denna kan påverka resultatet. Detta då operationaliseringen av variablerna som utformar frågorna kan tolkas olika beroende på vem som besvarar dem. Även ord, svarsalternativ och placering av frågorna kan påverka respondenten (Jacobsen, 2007). För att undvika detta problem valde vi att använda oss av frågor som tidigare använts i Brås skolundersökningar. Detta är en tidsseriestudie och frågorna är därmed välbeprövade (Ring, 2010; Svensson, 2006). Vi anser därmed att reliabiliteten är stark. Då svarsalternativen är uttömmande och balanserade med en mittkategori som till exempel, varken eller/vet ej, ökar reliabiliteten i undersökningen. Detta då chansen för mer sanningsenliga svar ökar då respondenterna inte tvingas att ta ställning i en fråga som de inte känner stämmer in på dem. För att styrka reliabiliteten ytterligare har vi valt att jämföra våra resultat med Rings. Detta då en sådan jämförelse ger ytterligare belägg för vår undersöknings reliabilitet, alltså att man får samma resultat vid en upprepad studie (Eliasson, 2006).

För att säkerställa att vi inte kodat in någon data fel i SPSS valde vi att göra det två gånger var för sig för att se om vi fått samma resultat (Eliasson, 2006). När detta stämde kunde vi vara säkra på att vi fört in rätt värde för respektive svarsalternativ. Vi valde även att göra stickprov på några av respondenterna för att säkerställa att inkodningen var korrekt.

Objektivitet

Objektivitet innebär om ens egna värderingar har påverkat studien (Björklund & Paulsson, 2003). Man går som forskare alltid in i en undersökning med någon form av förförståelse, vilket innebär det bagaget som forskaren tar med sig in i forskningsprojektet. Det kan röra sig om bland annat forskarens erfarenheter, hypoteser, deras yrkesmässiga perspektiv och den teoretiska referensramen, det vill säga den kunskap man har innan projektet inleds. Det är därför viktigt när man utför en undersökning att ha detta i åtanke så att man inte påverkar undersökningens resultat med de åsikter och kunskaper om ämnet man har sedan tidigare. Dock är förförståelsen viktig för forskarens motivation då den väcker nyfikenhet och idéer (Malterud, 2009). För att öka objektiviteten i vår undersökning har vi motiverat alla våra val vi gjort för att på så sätt ge läsaren en förståelse för hur vi har tänkt vid varje val så att denne själv kan ta ställning till studiens resultat (Björklund & Paulsson, 2003).

Vi har länge varit intresserade av sociala band teorin och då vi har denna teori som utgångspunkt och efter all tidigare forskning vi studerat har vi en viss förväntan över hur våra resultat kommer att se ut. Nämligen att individer med svaga sociala band till det konventionella samhället i större utsträckning

rapporterar brottslighet jämfört med de individer som har starka sociala band till det konventionella samhället. Det finns en risk att denna förkunskap kan ha haft en påverkan på resultatet. Det är också viktigt att ha i åtanke att även om enkätfrågorna inte är utformade av oss är det vi som har bestämt vilka frågor som skulle inkluderas i enkäten. En mer utförlig diskussion finner ni i avsnittet, diskussion och slutsatser.

Val av analysmetod

För att undersöka om en samvariation finns mellan våra variabler, kommer en bivariat analys göras mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan samt en bivariat analys mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk. Detta innebär att man analyserar två variabler samtidigt (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). Även en multivariat regressionsanalys kommer att göras för att besvara vår tredje frågeställning, nämligen om en eventuell samvariation påvisas, är det de sociala banden till skolan som är den avgörande faktorn i förklaringen till ungdomsbrottslighet eller är det individens livsstilsrisk som är den avgörande faktorn? En multivariat analys innebär att man analyserar tre eller fler variabler samtidigt (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, a.a.).

Bearbetningen och analyseringen av data sker i olika steg, vilket kommer att presenteras i detta avsnitt. Efter att datainsamlingen genomförts, fördes data in och bearbetades i SPSS, vilket är ett statistikprogram som analyserar materialet. För att kunna hantera vårt material statistiskt har vi tilldelat varje svarsalternativ ett numeriskt värde. Vi har kodat det högsta värdet på det högsta svarsalternativet, till exempel svarsalternativet instämmer helt har fått värdet 100 och instämmer inte alls har fått värdet 0. De variabler som endast kan anta två värden 0 eller 100, är binära då det endast finns två svarsalternativ (för vidare information om kodningen se bilaga 4) (Jacobsen, 2007). Viktigt vid analysen är att ha en kodbok så att man kan tolka resultaten rätt. En kodbok visar vilka värden varje enskild variabel antagit så att man kan utläsa de tabeller och diagram man får fram med hjälp av SPSS, denna kodbok finner ni i bilaga 4 (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010).

Inkodningen av variablerna i SPSS hjälper oss på så sätt att genomföra bivariata och multivariata analyser för att kunna besvara våra frågeställningar och se om en samvariation finns.

Det första steget i analysen är att exkludera de variabler som inte är relevanta för undersökningens syfte (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). Vi valde att exkludera variablerna, kön, ålder och etnicitet. Grunden för detta är att variablerna ålder, kön och etnicitet inte är relevanta för studiens syfte och frågeställning. Under datainsamlingens gång påträffade vi även problem. Under ifyllandet av enkäterna framkom det att betygssystemet för högstadieskolor ändrats vilket innebar att vår variabel för betyg inte överensstämde med det nya systemet. Våra svarsalternativ innefattade det gamla systemet MVG-IG och det nya betygssystemet innefattar A-E. Vi valde därför att exkludera denna variabel då vi ansåg att det fanns en risk för att resultaten skulle bli missvisande om det gamla betygssystemet översatts till det nya då de inte motsvarar varandra. Detta då det gamla betygssystemet innehåller fyra betyg och det nya betygssystemet fem (Skolverket, 2012). Detta var inget vi innan datainsamlingen var medvetna om och när det uppmärksammades av våra respondenter uppfattade vi båda att koncentrationen stördes. Denna kontexteffekt kan ha påverkat ifyllandet av

enkäten, detta kommer vi att föra en mer genomgående diskussion om i avsnitt, metoddiskussion.

Analysen påbörjades med att, som nämnts ovan, tilldela varje enskild variabel ett värde. Vi valde att indexera variablerna för att kunna mäta sociala band som en helhet för sig, samt livsstilsrisken som en helhet för sig. Att indexera variabler innebär att man får ett sammanfattande mått på en variabel (Edling & Hedström, 2003). Även brott indexerades för att på så sätt innefatta alla brottstyper. För att kunna indexera variabler måste de vara kodade på samma håll samt ha lika antal svarsalternativ. Dock skiljde svarsalternativen sig åt i våra variabler vilket innebar att vi var tvungna att omvandla variablerna till en gemensam skala samt summera dessa. Detta görs för att standardisera svarsalternativen så att de blir jämförbara, hur vi gjorde detta har diskuterats i avsnittet oberoende variabler. Det är även viktigt att tänka på att när variabler på ordinalnivå indexeras så behandlas de som intervall/kvot variabler i SPSS. Variabeln går på så sätt från kvalitativ till kvantitativ (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). Efter att ha gjort detta genomgick vi analysens första fas, nämligen den univariata analysen. Univariat analys innebär att man analyserar varje enskild variabel var för sig. En univariat analys kan inte uttala sig om en eventuell samvariation utan det krävs istället att man genomför bivariata- och multivariata analyser. I en univariat analys, vilket innebär att man analyserar en variabel åt gången, kan man använda sig av olika typer av diagram och tabeller för att se hur spridningen i svarsalternativen ser ut. Som nämnts i avgränsningar kommer ingen univariat analys att presenteras då syftet med undersökningen är att se om en eventuell samvariation finns mellan två variabler. Att vi genomför en univariat analys görs endast då detta ligger till grund för att en bivariat och multivariat analys kan genomföras (Jacobsen, 2007).

En bivariat analys innebär att man analyserar två variabler samtidigt. För att vi ska kunna besvara våra två första frågeställningar måste en bivariat analys göras då denna används för att se om en samvariation finns mellan två variabler. Vi kommer därför att göra ett hypotestest för att se om våra hypoteser, det vill säga att en samvariation finns mellan variablerna, stämmer. (Jacobsen 2007). Då de variabler vi vill undersöka är kvantitativa, vilket innebär att de är på intervall eller kvot nivå, kommer dessa att analyseras med hjälp av en korrelationstabell samt ett spridningsdiagram då detta belyser den eventuella samvariationen bäst (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010).

Samvariationen studeras genom att se på korrelationskoefficienten (Pearson), vilket visar om samvariationen är positiv eller negativ samt hur stark den är. Korrelationskoefficienten (Pearson) antar värden från -1 till +1 där 0 innebär att ingen samvariation finns, ett så kallat nollsamband. Vi har även valt att se på spridningen med hjälp av ett spridningsdiagram för att se hur stor del av y (beroende variabel) som kan förklaras av x (oberoende variabel) (Edling & Hedström, 2003). Vi kommer även studera signifikansen för att se om den eventuella samvariationen är statistiskt signifikant. Detta innebär att man ser på hur stor risken är att samvariationen inträffat av en slump samt att det är ett mått på hur väl man kan generalisera sina resultat till populationen. För att en samvariation ska vara statistiskt signifikant ska den ha värden på högst 0,05 nivå. Dock finns det, som nämnts i avsnittet urval ovan, en risk för större felmarginaler, snedfördelningar samt generaliseringssvårigheter när urvalet innefattar mindre än 200 respondenter. Analysen visar även på att det är 11 respondenter, av totalt 27 som har begått brott minst en gång. Detta är mindre än hälften och riskerar, precis

som det lilla urvalet, att öka risken för felmarginaler, snedfördelningar samt generaliseringssvårigheter. Detta riskerar att påverka våra resultat och det lilla urvalet bör därmed tas i åtanke i analysen (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010).

ANALYS OCH RESULTAT

I detta avsnitt presenterar vi våra analyser och resultat utifrån vår datainsamling. Detta analyserar vi med hjälp av vår valda analysmetod. De bivariata analyserna kommer att presenteras först för att undersöka om en samvariation finns. Även en multivariat regressionsanalys kommer att presenteras för att se vilken av våra variabler som är avgörande i förklaringen till ungdomsbrottslighet.

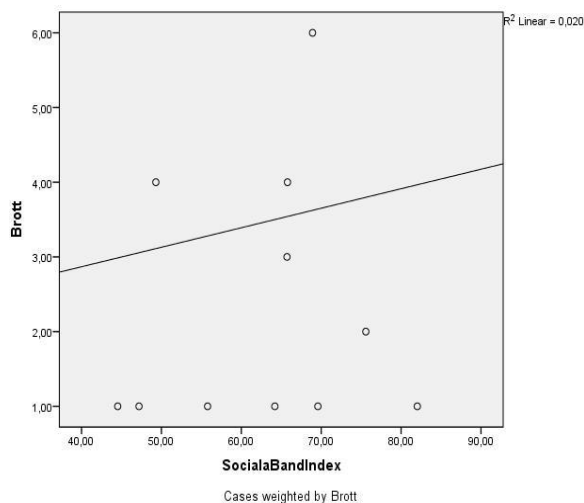
Bivariat analys

De första två variablerna vi valt att analysera är ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan. Detta för att kunna se om vår hypotes, att en negativ samvariation mellan dessa variabler finns samt för att kunna besvara vår första frågeställning, om en samvariation mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan finns.

Tabell 1. Samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan.

Correlations			
		Brott	SocialaBandIndex
Brott	Pearson Correlation	1	,140
	Sig. (2-tailed)		,503
	N	25	25
SocialaBandIndex	Pearson Correlation	,140	1
	Sig. (2-tailed)	,503	
	N	25	25

Den första tabellen vi ser på är en korrelationstabell (se tabell 1) där vi ser närmare på korrelationskoefficienten (Pearson) samt signifikansen. Här kan vi se att samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan är svagt positivt, då värdet är ,140. Detta innebär att det finns en väldigt svag samvariation mellan dessa två variabler dock är samvariationen inte statistiskt signifikant då värdet är ,503 vilket innebär att vi inte kan generalisera resultatet till den större populationen. Vår hypotes bekräftas alltså inte i detta fall då samvariationen är positiv. Dock kan vår frågeställning besvaras då en samvariation, utifrån våra respondenter, påvisas, detta kommer diskuteras närmare under avsnittet diskussion och slutsatser. För att se hur stor del av y (beroende variabel) som kan förklaras av x (oberoende variabel) ser vi på spridningsdiagrammet nedan (se figur 1).

Figur 1. Samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan.

Även här ser vi en svag positiv samvariation. Med determinationskoefficienten, R^2 , kan vi se att x förklarar 2 % av variationen i y. Detta innebär att ungdomars sociala band till skolan förklarar 2 % av ungdomsbrottsligheten (se figur 1). Alltså finns det med 98 % säkerhet alternativa förklaringar till ungdomsbrottslighet (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010).

Våra resultat indikerar på att ju starkare sociala band en individ har desto fler brott har de begått (positiv riktning). Dessa resultat ger inte stöd för Hirschis (1969) teori om sociala band. Detta då han menar på att individer med starka sociala band inte begår brott. En teoretisk diskussion kring detta resultat kommer föras under avsnittet diskussion och slutsatser.

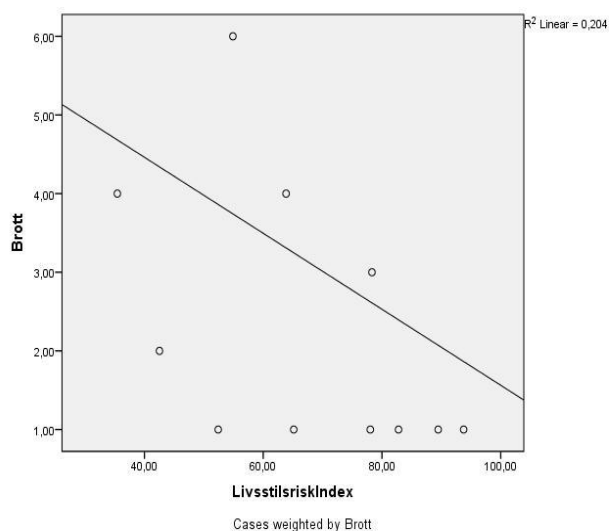
Även en bivariat analys mellan variablerna ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk gjordes för att se om vår andra hypotes och frågeställning kan få stöd av vår data, nämligen att, samt om det finns en samvariation mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk.

Tabell 2. Samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk.

Correlations			
		Brott	Livsstilsriskindex
Brott	Pearson Correlation	1	-,451*
	Sig. (2-tailed)		,023
	N	25	25
Livsstilsriskindex	Pearson Correlation	-,451*	1
	Sig. (2-tailed)	,023	
	N	25	25

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Detta resultat visar på en stark negativ samvariation (-,451) som är statistiskt signifikant (,023) (se tabell 2). Detta innebär att både vår hypotes samt frågeställning kan besvaras och förklaras utifrån den tidigare forskningen. Då samvariationen även visar sig vara statistisk signifikant kan detta resultat generaliseras till den större populationen (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). Detta kommer diskuteras närmare i avsnittet diskussion och slutsatser.

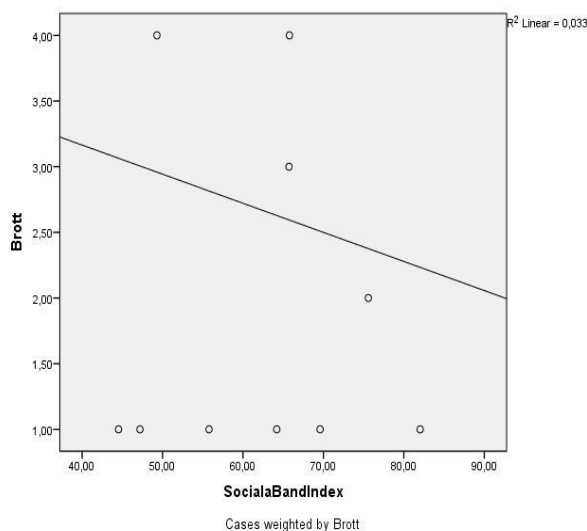
Figur 2. Samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk.

Ser vi på spridningsdiagrammet (se figur 2) kan vi se att variabeln livsstilsrisk kan förklara 20,4 % av ungdomsbrottsligheten. Vi kan även utläsa av diagrammet att ju högre livsstilsrisk, ju fler begångna brott. Observera att variabeln livsstilsrisk är kodad från låg till hög där låga värden innebär en hög livsstilsrisk. Detta resultat ger stöd för vår hypotes, att hög livsstilsrisk påverkar brottslighet.

Båda spridningsdiagrammen ovan (figur 1 & 2), visar på ett extremvärde som ligger betydligt högre än de övriga i brottsbelastning. För att se om våra resultat påverkas av detta extremvärde valde vi att exkludera denna och göra nya bivariata analyser. Extremvärden innebär respondenter som besvarat en fråga där svaret skiljer sig markant från resterande respondenter. Detta kan påverka medelvärdet då det riskerar att dra upp medelvärdet då svarsalternativet avviker från de resterande respondenterna och resultaten blir på så sätt missvisandes (Jacobsen, 2007). Viktigt att tänka på är att när extremvärden tas bort finns en risk för snedfördelningar i medelvärdet och resultaten riskerar därmed att bli missvisande (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). Detta kommer att diskuteras närmare under avsnittet diskussion och slutsatser.

Tabell 3. Samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan (extremvärde exkluderat).

Correlations			
		Brott	SocialaBandIndex
Brott	Pearson Correlation	1	-,181
	Sig. (2-tailed)		,459
	N	19	19
SocialaBandIndex	Pearson Correlation	-,181	1
	Sig. (2-tailed)	,459	
	N	19	19

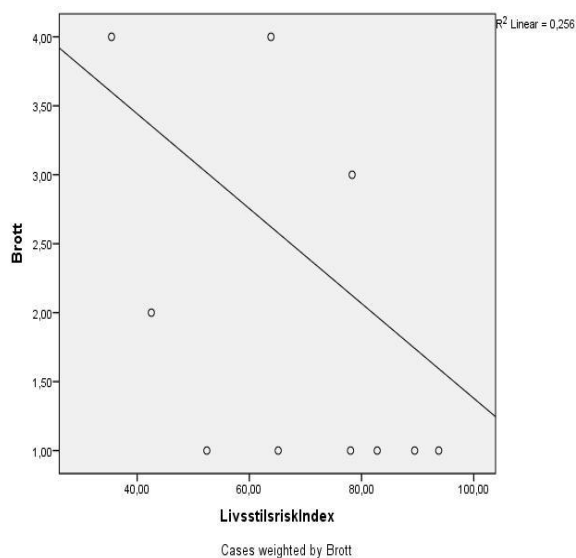
Figur 3. Samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan (extremvärde exkluderat).

Den första bivariata analysen visar samvariationen mellan variablerna brott och sociala band utan extremvärdet. Utan extremvärdet byter samvariationen riktning och visar istället på en svag negativ samvariation med ett värde på -,181 dock är denna inte heller statistiskt signifikant vilket innebär att detta resultat inte går att generalisera till den större populationen (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). I den bivariata analysen där extremvärdet inkluderats visade resultaten istället på en svag positiv samvariation med ett värde på ,140. Detta värde visar inte heller på någon statistisk signifikans då det ligger på ,503 och determinationskoefficienten visar att endast 2 % av x kan förklara variationen i y (se tabell 1 & figur 1). Ser vi på spridningsdiagrammet där extremvärdet är exkluderat kan man se att förändringar även skett i determinationskoefficienten. Värdet visar nu på ,033 vilket innebär att x kan förklara 3,3 % av variationen i y. Detta är en liten ökning och resultatet talar på så sätt för Hirschis teori om sociala band, nämligen att individer med svaga sociala band i större utsträckning begår brott än individer med starka sociala band, detta kommer att diskutera närmare under avsnittet, diskussion och slutsatser.

Tabell 4. Samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk (extremvärde exkluderat)

Correlations			
		Brott	Livsstilsriskindex
Brott	Pearson Correlation	1	-,506*
	Sig. (2-tailed)		,027
	N	19	19
Livsstilsriskindex	Pearson Correlation	-,506*	1
	Sig. (2-tailed)	,027	
	N	19	19

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Figur 4. Samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk (extremvärde exkluderat).

Den bivariata analysen mellan variablerna brott och livsstilsrisk där extremvärdet exkluderats ändrar dock inte riktning utan den negativa samvariationen består och förstärks med ett värde på $-0,506$. Detta jämfört med värdet $-0,451$ där extremvärdet inkluderats och signifikansen i denna analys är $0,023$ (se tabell 2). I analysen där extremvärdet exkluderats ser vi istället ett signifikansvärde på $0,027$ (se tabell 4). Signifikansen har på så sätt försämrats men är fortfarande relevant då den inte överskrider gränsen på $0,05$ (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). Determinationskoefficienten i spridningsdiagrammet visar även på en förstärkt förändring då x i detta fall kan förklara $25,6\%$ av variationen i y (se figur 4). Detta jämfört med $20,4\%$ i analysen där extremvärdet inkluderats (se figur 2). Detta kommer att diskuteras närmare under avsnittet, diskussion och slutsatser.

Vi ska även genomföra en multivariat regressionsanalys där alla ovanstående variabler tillsammans kommer analyseras. Detta för att se vilken av variablerna som bäst kan förklara ungdomsbrottslighet. Detta kommer sedan att diskuteras i avsnittet, diskussion och slutsatser utifrån vår valda teori, sociala band, samt tidigare forskning.

Multivariat regressionsanalys

Den tredje analysfasen är en multivariat analys vilket innebär att man analyserar flera variabler samtidigt (tre eller fler). Här undersöker man en beroende variabel i ljuset av flera oberoende. Man vill utifrån en multivariat analys se vilka faktorer det är som påverkar den beroende variabeln. Här kan man se om olika faktorer förstärks eller motverkas av varandra och på så sätt avslöja skensamband. Vilken typ av sambandsmått man använder i en multivariat analys är beroende på skalnivå. Är både den beroende och de oberoende variablerna kvantitativa, det vill säga variabler som antingen är på intervall eller kvot nivå ska en multivariat regressionsanalys göras. Förutsättningen är att man har tre kvantitativa variabler. Multivariat regressionsanalys används för att utröna orsakssamband och prediktioner men som nämnts i avgränsningarna kommer vi endast att göra prediktioner av den eventuella samvariation som påträffas. Man kan även i en multivariat regressionsanalys se vilken av de oberoende variablerna som har störst/minst inverkan på den beroende variabeln (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010).

Tabell 5. Multivariat regressionsanalys – ungdomsbrottsligheten undersöks i ljuset av ungdomars sociala band och ungdomars livsstilsrisk.

Model Summary ^b									
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,454 ^a	,206	,134	1,72284	,206	2,854	2	22	,079

a. Predictors: (Constant), LivsstilsriskIndex, SocialaBandIndex

b. Dependent Variable: Brott

ANOVA ^a						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	16,940	2	8,470	2,854	,079 ^b
	Residual	65,300	22	2,968		
	Total	82,240	24			

a. Dependent Variable: Brott

b. Predictors: (Constant), LivsstilsriskIndex, SocialaBandIndex

Coefficients ^a								
		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients			Collinearity Statistics	
Model		B	Std. Error	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
1	(Constant)	5,766	2,856		2,019	,056		
	SocialaBandIndex	,009	,036	,048	,246	,808	,956	1,046
	LivsstilsriskIndex	-,047	,021	-,441	-2,272	,033	,956	1,046

a. Dependent Variable: Brott

I tabellen, Model Summary (se tabell 5), kan vi se hur stor del av variansen i vår beroende variabel, brott, som kan förklaras av våra oberoende variabler, sociala band och livsstilsrisk. Då vi inte uppnådde vårt mål med att undersöka över 200 respondenter ser vi på Adjusted R Square istället för R Square (R^2). Detta då R^2 tenderar att ligga högre vid små stickprov. Vårt värde visar ,134 vilket innebär att vår modell kan förklara 13,4 % av den totala variansen i y, brott (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). Vår modell kan alltså förklara 13,4 % av ungdomsbrottsligheten.

Nästa tabell vi ska se på är ANOVA. Denna visar oss om vår modell som helhet är statistiskt signifikant. Vårt signifikansvärde ligger på ,079 vilket innebär att vår modell som helhet inte är statistiskt signifikant (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010).

Den sista tabellen vi ska se på i den multivariata regressionsanalysen är Coefficients. Vi ska i denna se på B-värdet vilket visar hur stor förändringen är i y när x ökar med en enhet. Vi ska även se på Beta vilket visar den variabel som har störst eller minst inverkan på y. Detta är en standardiserad koefficient vilket innebär att alla variabler fått samma mått för att kunna bli jämförbara med varandra. Vi ska även se på signifikansen för varje enskild variabel och Collinearity Statistics. Denna visar oss ett Tolerance- och ett VIF-värde. Dessa ger oss en indikation på om variablerna är multikollineära vilket innebär om de är starkt korrelerade med varandra vilket riskerar att påverka resultaten då detta kan dölja samband samt att man inte kan urskilja vilken av variablerna som har en enskild inverkan på y (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010).

Det första vi ser på är vilka av våra oberoende variabler som är statistiskt signifikanta. Här ser vi att sociala band inte är statistiskt signifikant då den har ett värde på ,808. Vi kommer därför att bortse från denna i analysen då den inte är relevant. Vi kommer därmed att endast se på variabeln livsstilsrisk då detta är den enda oberoende variabel som är statistiskt signifikant (,033).

Det första värdet vi ska se på utifrån livsstilsrisken är B-värdet. Som nämnts ovan visar detta värde hur stor förändringen är i y när x ökar med en enhet (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). Värdet visar -,047 vilket innebär att när x (livsstilsrisk) ökar med en enhet, minskar antalen brott med ,047. Viktigt att uppmärksamma här är att livsstilsrisken som variabel är kodad från låg till hög där låga värden innebär en ökad livsstilsrisk och höga värden innebär lägre livsstilsrisk. B-värdet berättar då för oss att när livsstilsrisken ökar med en enhet det vill säga att livsstilsrisken blir lägre innebär detta att antalet brott minskar med ,047 styck.

Beta anger vilken variabel som har minst respektive störst påverkan på brott. Då endast livsstilsrisken är signifikant, är detta den enda vi ser på. Hade dock båda varit signifikanta kan vi se att livsstilsrisken har störst inverkan på brott med sitt värde på -,441 och sociala band minst inverkan på brott med sitt värde ,048. Detta då den variabel som har värdet längst ifrån noll påverkat y (den beroende variabeln) mest, och den variabel som har ett värde närmast noll påverkar y minst (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010).

Det sista som undersöks är om de oberoende variablerna är multikollineära. Detta görs för att se om variablerna riskerar att vara för lika och på så sätt är starkt korrelerade med varandra. Är variablerna multikollineära risker detta bland annat att dölja samband samt att dölja vilken av variablerna som har en enskild inverkan på y. Detta innebär att resultaten blir missvisande. Värdegränserna för Tolerance är 0,4 där värden under 0,4 innebär hög multikollinearitet. För VIF är gränsen 2,5 där värden över innebär multikollinearitet (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). Vi kan därmed se att inga av våra variabler är multikollineära då de båda har värdet ,956 på Tolerance och 1,046 på VIF.

Precis som i den bivariata analysen har vi gjort en multivariat analys där vi har exkluderat extremvärdet för att se om resultatet förändras efter detta.

Tabell 6. Multivariat regressionsanalys – ungdomsbrottsligheten undersöks i ljuset av ungdomars sociala band och ungdomars livsstilsrisk (extremvärde exkluderat).

Model Summary ^b									
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,572 ^a	,327	,243	1,16190	,327	3,891	2	16	,042

a. Predictors: (Constant), LivsstilsriskIndex, SocialaBandIndex
b. Dependent Variable: Brott

ANOVA ^a						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	10,505	2	5,253	3,891	,042 ^b
	Residual	21,600	16	1,350		
	Total	32,105	18			

a. Dependent Variable: Brott
b. Predictors: (Constant), LivsstilsriskIndex, SocialaBandIndex

Coefficients ^a									
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	95,0% Confidence Interval for B		Collinearity Statistics
		B	Std. Error	Beta			Lower Bound	Upper Bound	Tolerance VIF
1	(Constant)	7,051	1,939		3,636	,002	2,941	11,162	
	SocialaBandIndex	-,033	,025	-,271	-1,303	,211	-,087	,021	,973 1,028
	LivsstilsriskIndex	-,037	,014	-,550	-2,647	,018	-,067	-,007	,973 1,028

a. Dependent Variable: Brott

Precis som i den multivariata analysen ovan där extremvärdet är inkluderat ser vi först på tabellen Model Summary. Här ser vi på Adjusted R Square för att se hur stor del av variansen av vår beroende variabel, ungdomsbrottslighet, som kan förklaras av våra oberoende variabler, sociala band och livsstilsrisk. Värdet ligger på ,327 vilket innebär att vår modell kan förklara 32,7 % av den totala variansen i y, ungdomsbrottslighet (se tabell 6). Detta är en markant ökning jämfört med den multivariata analys där extremvärdet inkluderats då denna endast förklarade 13,4 % av variansen i y (se tabell 5). I nästa tabell ANOVA ser vi att vår modell som helhet är statistiskt signifikant i kolumnen, Sig, vilket visar värdet ,042. Här kan vi alltså se att vår modell har blivit statistiskt signifikant när extremvärdet exkluderats (se tabell 6). Detta jämfört med signifikansvärdet ,079 i den multivariata analys där extremvärdet inkluderats (se tabell 5). Den sista tabellen är Coefficients där vi tittar på vilka variabler som är signifikanta. Som tidigare är det endast livsstilsrisken som är statistiskt signifikant (se tabell 5 & 6). B-värdet, vilket visar hur stor förändringen är i y när x ökar med en enhet, visar ett värde på -,037 vilket innebär att när livsstilsrisken ökar med en enhet det vill säga att livsstilsrisken blir lägre innebär detta att antalet brott minskar med ,037 styck. Nästa kolumn vi ser på är Beta, denna visar som sagt vilka av variablerna som har störst eller minst inverkan på y (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). Även här är det livsstilsrisken som har störst inverkan på brott och multikollineariteten är nästintill oförändrad, vilket ni ser i tabell 5 och 6. Detta kommer att diskuteras närmare under avsnittet, diskussion och slutsatser.

DISKUSSION OCH SLUTSATSER

I detta avsnitt kommer vi att beröra de slutsatser vi fått fram utifrån vår analys från de data som vi själva samlat in genom enkäter. Dessa slutsatser kommer vi att föra en diskussion kring utifrån den teori som undersökningen bygger på, Hirschis sociala band teori, samt tidigare forskning. Vi kommer avslutningsvis föra en diskussion kring undersökningens validitet, reliabilitet samt objektivitet, men först kommer en metoddiskussion att presenteras.

Metoddiskussion

Tanken och genomförandet av denna studie är något vi under en längre period önskat göra. Undersökningens syfte var att utröna de faktorer som påverkar ungdomsbrottslighet. De faktorer vi valt att titta närmare på är ungdomars sociala band till skolan samt ungdomarnas livsstilsrisk. Vi valde att utföra undersökningen genom en tvärsnittsstudie. Detta innebär att vi undersökte respondenterna vid ett tillfälle vid en given tidpunkt utan uppföljningar. Självklart finns det alternativ som hade varit bättre. Vi anser att en longitudinell studie hade varit det optimala för en undersökning som denna. Att studien är longitudinell innebär att man följer upp respondenterna vid fler än ett tillfälle för att se om förändringar skett i gruppen över tid. Genom att göra detta ökar möjligheterna för att kunna uttala sig om kausalitet. Kausalitet innebär orsak och verkan, alltså vad det är som orsakar att ett fenomen uppstår.

Vi har stött på flera metodologiska problem under undersökningens gång. Under datainsamlingen kom det till vår kännedom att betygssystemet för högstadieskolor ändrats. Detta innebär att variabeln, betyg, fick exkluderas från vår undersökning vilket kan ha påverkat analysen och resultatet av de sociala banden till skolan.

Detta då vi anser att denna variabel är viktig för att få en uppfattning av respondenternas prestation. Exkluderingen av denna variabel gjordes då de två betygssystemen inte motsvarar varandra. Vi bedömde därmed att exkluderingen av variabeln var bäst då en översättning av betygen skulle kunna göra resultaten missvisande. När detta uppdagades stördes koncentrationen då respondenterna började samtala kring detta. Detta innebär att risken för att den kontexteffekt som uppstod kan ha påverkat respondenternas ifyllande av enkäten. Vi anser att det finns en risk för att en eventuell undersökareffekt uppstått i samband med detta då vi fick avbryta ifyllandet av enkäten för att informera alla respondenter om att inte besvara den frågan. Även vår närvaro kan ha påverkat respondenterna då vi var i klassrummet under hela undersökningen. Då vi valt att utföra en enkätundersökning kommer vi som forskningspersoner inte att kunna påverka de svar vi får på samma sätt som om vi hade använt oss av till exempel intervjuer istället då den så kallade undersökareffekten blir mer påtaglig. Därför anser vi att enkätundersökningen var den mest lämpliga metoden för vår undersökning.

Vi upptäckte även efter datainsamlingen att enkätfrågorna som berörde ungdomarnas brottsaktivitet sträckte sig över en 12 månaders period medans enkätfrågorna som berörde styrkan i de sociala banden till skolan efterfrågades i nutid, det vill säga vad individen kände vid undersökningstillfället. Detta innebär att våra resultat riskerar att bli missvisande då det finns en risk för att de sociala banden har varit svaga eller brutna när brott begåtts. Detta kommer att diskuteras närmare nedan under avsnittet, samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan.

Vi anser även att det lilla urvalet som undersökningen bygger på riskerar att medföra felmarginaler, snedfördelningar samt generaliseringssvårigheter. Detta då det är svårt att uttala sig om den faktiska samvariationen. Detta påverkas även av att det endast är 11 respondenter som rapporterat brottslighet. Vi är medvetna om att detta riskerar att påverka resultaten och att det bör tas i åtanke av läsaren. Resultaten som framkommit är dock representativt för våra respondenter men inte nödvändigtvis för den större populationen vid generalisering.

Samvariationen mellan ungdomsbrottslighet, ungdomars sociala band till skolan och ungdomars livsstilsrisk

Vi kommer nedan beröra vardera frågeställning var för sig, där en diskussion kring resultaten från våra bivariata analyser kommer föras. Detta för att därigenom kunna dra våra slutsatser utifrån den teori och tidigare forskning som presenterats i undersökningen. Efter detta kommer en diskussion föras angående de bivariata analyserna som behandlar extremvärdet i tabell 3 och 4 samt figur 3 och 4. Slutligen kommer även en jämförelse göras mellan de resultat vi fått och Rings resultat.

Samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan

Den första analysen gjordes för att kunna besvara vår första frågeställning, det vill säga om det finns en samvariation mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan. Vår analys visade på att en svag positiv samvariation finns mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan, vilket besvarar vår första frågeställning. Detta innebär att vi utifrån vår analys kan se att ungdomar som har starka sociala band till skolan tenderar att begå fler brott än de ungdomar som har svaga sociala band till skolan (se tabell 1 & figur 1). Denna

positiva samvariation talar därmed mot Hirschi teori om sociala band samt tidigare forskning. Detta då Hirschi menar att ungdomar med starka sociala band inte ser brottsliga handlingar som ett alternativ. Även den tidigare forskningen motsägs av våra resultat då den tidigare forskningen visar på att starka sociala band inom skolan påverkar individens akademiska prestation samt sociala kompetens, i form av social kontroll vilket hämmar ett avvikande beteende och därmed brottsbenägenheten. Den påvisar även att variabler så som skolengagemang, delaktighet och närvaron i skolan, föräldrars stöd och uppmuntran samt läsläsning stärker de sociala banden vilket hämmar brottsligt beteende.

Den utveckling som Sampson och Laub gjort utifrån Hirschi teori om sociala band får inte heller stöd av våra analyser och resultat. Detta då även de menar att brott är en produkt av svaga eller brustna sociala band. Dock kan vi inte uttala oss om den dynamiska effekten på den kriminella aktiviteten då vi gjort en tvärsnittsstudie. Vi kan därför inte uttala oss om eventuella förändringar i de sociala banden över tid. Viktigt att ha i åtanke är den metodologiska problematik vi efter datainsamlingen stötte på. Enkätfrågorna som berörde ungdomarnas brottsaktivitet sträckte sig över 12 månader medans enkätfrågorna som berörde styrkan i de sociala banden till skolan efterfrågades i nutid, det vill säga vad individen kände vid undersökningstillfället. Detta kan ha påverkat våra resultat då en risk finns för att de sociala banden kan ha förändrats över tid och att brott begåtts vid försvagade sociala band.

Som nämnts i avsnittet, bivariat analys, har ett extremvärde uppmärksamats vilket innebär att denne ligger betydligt högre än de övriga i brottsbelastning. För att se om våra resultat påverkas av detta extremvärde valde vi att exkludera detta och göra nya bivariata analyser (se tabell 1 & 3; figur 1 & 3). Vi kunde härmed se en tydlig förändring, nämligen att de sociala banden ändrade riktning. Det gick från en positiv riktning till en negativ riktning. Detta innebär att resultaten som framkom indikerar på att ju svagare sociala band individen har desto fler begångna brott. Alltså kan vi härmed säga att våra resultat går i linje med tidigare forskning samt ger stöd åt Hirschi sociala band teori. Både Hirschi och tidigare forskning talar för att de faktorer som vi diskuterat ovan, bland annat engagemang, trivsel, närvaro och relationer inom skolan samt föräldrars stöd och uppmuntran, har en hämmande effekt på brottsbenägenheten om dessa är starka. Detta är dock inte våra slutgiltiga resultat men vi ansåg att en bivariat analys utan extremvärdet kunde vara av intresse för att se hur resultaten påverkades av denne.

De resultat som Ring fått i sin självdeklarationsundersökning på elever i årskurs 9 går, precis som Hirschi teori samt tidigare forskning, inte att bekräfta. Vi fann ingen markant samvariation mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan utifrån vårt insamlade material. De resultat Ring fått i sin självdeklarationsundersökning påvisar att ju större engagemang en individ har i skolan, det vill säga bra betyg, trivs bra i skolan och har bra relation till sina lärare desto mindre är sannolikheten att de rapporterar hög brottsbelastning. Dock har vi, som nämnts tidigare, valt att utesluta variabeln betyg vilket kan ha haft en markant påverkan på våra slutgiltiga resultat, då detta var den variabeln i vår undersökning som kunnat säga något om prestationen. Det är även viktigt att poängtera att många av Brås undersökningar görs i politiskt syfte. Med detta menas att många av undersökningarnas genomförs för att se om samhällets

brottsförebyggande insatser och lagar fungerar och upprätthålls. Därför anser vi att det är viktigt att ha ett kritiskt förhållningssätt till deras resultat och slutsatser.

Slutsatsen av vår första frågeställning är att en samvariation finns mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan. Denna samvariation är svagt positivt och går inte att förklara med hjälp av Hirschis sociala band teori samt tidigare forskning. Detta innebär att vår hypotes om en negativ samvariation mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan inte kan bekräftas utifrån vår data. Våra resultat talar även mot de resultat Ring fått i sin självdeklarationsundersökning. Detta då våra resultat talar för att individer med starka sociala band har begått brott i större utsträckning än dem med svaga sociala band.

Samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk

Vi undersökte även om en samvariation mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk finns. Detta leder oss in på vår andra frågeställning, finns det en samvariation mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk? Den bivariata analysen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk visar på en stark negativ samvariation. Viktigt att påpeka här är att indexet livsstilsrisk är kodad från låg till hög där låga värden innebär hög livsstilsrisk och höga värden innebär låg livsstilsrisk, därav den negativa riktningen. Vi kan utläsa i den bivariata analysen att ju högre livsstilsrisk ungdomar har desto fler begångna brott. Vi kan alltså med hjälp av vår data styrka den tidigare forskningen som gjorts på detta område. Ungdomar som befinner sig i riskfyllda miljöer, exempelvis på offentliga platser utan vuxen övervakning med brottsliga kamrater samt i större utsträckning påvisar problembeteende i form av alkohol-, tobak- och drogkonsumtion har en ökad risk för egen brottslighet. Tidigare forskning visar även att ungdomar vars föräldrar som inte har vetskap om var deras barn befinner sig i större utsträckning begår brott. Detta grundar sig i att den sociala kontrollen brister. Tidigare forskning talar för en samvariation mellan familjesituation och sociala kontroll. Detta då ungdomar med en utsatt familjesituation löper större risk att begå brott. Detta kan påverkas av om föräldrarna är separerade, deras sysselsättning samt deras bostadsform. Dessa faktorer innefattar på så sätt familjens socioekonomiska status. Forskning visar att ungdomar från familjer med låg socioekonomisk status har en lägre grad av social kontroll vilket riskerar att påverka deras brottsbenägenhet.

Även i denna analys uppmärksammades ett extremvärde. För att se om våra resultat påverkas av detta extremvärde valde vi att exkludera detta och göra en ny bivariat analys (se tabell 4 och figur 4). I denna bivariata analys mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk där extremvärdet exkluderats, kunde vi endast se att samvariationen blev något starkare. Detta innebär att de variabler som visat sig påverka ungdomsbrottslighet utifrån den tidigare forskningen, ovan, inte förändrats. Som även nämnts i analysen utan extremvärdet ovan i avsnittet, samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan, är detta inte våra slutgiltiga resultat. Vi ansåg dock att en sådan analys var viktig för att se hur extremvärdet påverkar resultaten.

Våra resultat rörande samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk kan därmed styrkas av de resultat som Ring fått i sin självdeklarationsundersökning på elever i årskurs 9. Livsstilsrisken vilket inkluderar familjens socioekonomiska status, kamraters brottsbelastning,

respondentens egna tolerans till brott, föräldrarnas vetskap om var individen befinner sig samt andra problembeteenden så som alkohol, tobak och droger visar sig ha en påverkan på brott. I Rings självdeklarationsundersökning fann man att ungdomar som hade en utåtriktad livsstil med ett betydligt kamratumgänge som oftast består av övriga brottsbelastade ungdomar tenderade att rapportera fler brott men även andra typer av problembeteende så som skolk och alkoholberusning. De fann även att en utåtriktad umgängeskrets där man ofta träffar sina kamrater på kvällarna är kopplat till hög brottsbelastning, här är det dock avgörande var de träffas och vad de gör samt om deras kamrater är brottsbelastade. Ungdomens inställning till brott är även avgörande för dennes brottslighet. Ungdomar med en mer tolererbar inställning till brott tenderar att även rapportera fler brott än en ungdom som har en mer avvisande inställning till brott. De individer vars föräldrar inte har någon större kännedom om var de befinner sig, med vem och vad de gör tenderar att vara mer brottsbelastade jämfört med ungdomar vars föräldrar har mer vetskap. Våra resultat ligger alltså i linje med Rings resultat.

Slutsatsen av vår andra frågeställning, om det finns en samvariation mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk, kan därmed besvaras. Det finns en stark negativ samvariation mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk som även får stöd av tidigare forskning. Ungdomar med en mer riskfylld livsstil begår i större grad brott än dem med en mindre riskfylld livsstil. Detta innebär att vår hypotes om att en samvariation finns även bekräftas.

Vilken är den avgörande faktorn?

Den sista diskussionen kommer att beröra vår sista frågeställning, nämligen, vid en eventuell samvariation, är det de sociala banden till skolan som är den avgörande faktorn i förklaringen till ungdomsbrottslighet eller är det ungdomens livsstilsrisk som är den avgörande faktorn? Denna diskussion kommer föras utifrån resultaten från vår multivariata regressionsanalys. Vi kommer även här föra en diskussion angående den multivariata analys som behandlar extremvärdet i tabell 6.

Vi ville utifrån vår multivariata regressionsanalys se vilken av variablerna, sociala band och livsstilsrisk, som kan förklara ungdomsbrottsligheten bäst. De sociala banden visade sig inte vara statistiskt signifikant vilket innebär att denna variabel inte var relevant att titta närmare på. Livsstilsrisken var därmed den enda variabel som kunde förklara brott utifrån vår data och analys och som enligt Beta-värdet även var den variabel som bäst förklarade ungdomsbrottslighet, vilket ses i tabell 5. Vi kan därmed dra slutsatsen om att, av de två variabler vi analyserade emot varandra, så var det livsstilsrisken som var den avgörande faktorn när det kommer till förklarandet av ungdomsbrottsligheten. Detta talar för samma resultat som de resultat vi fått i de bivariata analyserna, vilket kan ses i tabell 1 och 2 samt figur 1 och 2, då vi fann att endast samvariationen mellan livsstilsrisken och ungdomsbrottsligheten var statistiskt signifikant. Detta talar därmed för tidigare forskning då livsstilsrisken visat sig påverka brottslighet. Detta i form av familjens socioekonomiska status, kamraters brottsbelastning, respondentens egna tolerans till brott, föräldrarnas vetskap om var individen befinner sig samt andra problembeteenden så som alkohol, tobak och droger.

Precis som i de bivariata analyserna gjorde vi en multivariat regressionsanalys där extremvärdet exkluderades vilket ses i tabell 6. Resultaten visade på detsamma, alltså att livsstilsrisken var den avgörande faktorn i förklaringen till

ungdomsbrottslighet. Den förklarade variansen i y ökade från 13,4 % till 32,7 %. Modellen som sin helhet gick även från att inte vara statistiskt signifikant (,079) till att vara statistisk signifikant (,042). Endast små förändringar skedde i Coefficients tabellen (se tabell 5 & 6).

Slutsatsen av vår tredje frågeställning är därmed att livsstilsrisken är den faktor som är av betydelse i förklaringen till ungdomsbrottslighet. Detta resultat får även stöd i den tidigare forskning som behandlats i undersökningen.

Undersökningskvalitet

Vi anser att kvaliteten i stora delar av studien är god. Vi har tidigare omtalat begreppsvaliditeten vilket innebär om vi mäter det vi avser att mäta utifrån studiens syfte. Då Brå har operationaliserat de teoretiska begreppen anser vi att begreppsvaliditeten är god. Den interna validiteten stärks genom att se om resultaten överensstämmer med den tidigare forskningen och Rings resultat. Som tidigare diskuterats överensstämmer våra resultat angående de sociala banden inom skolan varken med teorin, tidigare forskning eller Rings självdeklarationsundersökning. Denna del av undersökningen har därmed en svag intern validitet. Som nämnts i avsnittet bortfall kan man även kontrollera om över- och underrapporteringar påverkat resultaten genom att jämföra dem med en annan studie, i detta fall Rings självdeklarationsundersökning. Då den interna validiteten är svag i denna del av undersökningen är risken för att över- och under rapporteringar har påverkat resultaten stor. Detta i form av snedfördelningar. Detta innebär att även reliabiliteten i denna del blir svag. Detta då vi vid en upprepad undersökning förmodas få resultat som talar för tidigare forskning.

Analysen och resultaten berörande livsstilsrisken visar däremot god intern validitet då våra resultat överensstämmer med tidigare forskning samt med resultaten från Brås självdeklarationsundersökning. När man jämför resultaten med en annan undersökning, i detta fall, Rings, kan man även uttala sig om hur över- och underrapporteringar påverkat resultaten. Detta innebär därmed att risken, i denna del av undersökningen, minskar markant för att över- och under rapporteringar påverkat resultaten då de överensstämmer med Rings resultat. Den interna validitetens styrka kan även visa om ett systematiskt bortfall tenderar att ha påverkat resultaten om en bortfallsanalys inte kan genomföras. Dock skiljer sig den interna validiteten i undersökningens olika delar åt vilket gör att vi inte kan uttala oss om ett eventuellt systematiskt bortfall påverkat våra resultat. Den bivariata analysen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk är statistiskt signifikanta vilket innebär att resultaten går att generalisera till den större populationen och den externa validiteten blir därmed god. Hade studien upprepats förmodas vi få liknande resultat och vi anser därmed att även reliabiliteten är god i denna del av undersökningen.

Vi har nämnt att enkätfrågorna är utarbetade och välbeprövade sedan tidigare i tidigare forskning. Detta medför att vi inte har haft någon påverkan på de valda enkätfrågorna då vi inte själva utformat dem och de avspeglar därmed inte våra värderingar. Även om vi har försökt att vara objektiva i denna del av studien är det viktigt att påpeka att valet av enkätfrågorna samt sammansättningen av enkäten är gjord av oss. Studien som är deduktiv, vilket innebär att vi gått från teori till empiri, har påverkat detta val då vi utifrån vår teoretiska referensram samt tidigare forskning valt de frågor vi ansett vara relevanta för studiens syfte. Detta är nödvändigtvis inte något problem men bör tas i åtanke berörande objektiviteten. Vi har varit noga med att försöka lägga den kunskapen åt sidan och

vara öppna för överraskelser då vi är medvetna om att vi har en viss förförståelse och teoretisk referensram. Vi har därför i alla forskningsprocessfaser noga beskrivit vilka val vi gjort för att läsaren ska kunna få en uppfattning om vårt tillvägagångssätt. Vi har genom undersökningens genomförande haft ett aktivt och medvetet förhållande till vår förförståelse. Vi anser inte att denna förförståelse har påverkat studien då våra resultat i den bivariat analysen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan, som vi tidigare nämnt, motsäger vår valda teori och tidigare forskning. Därmed anser vi att vår eftersträvan av att vara objektiva i undersökningens alla faser uppfyllts.

Slutsatser

Avslutningsvis kan vi dra följande slutsatser utifrån vår analys i denna undersökning. En svag positiv samvariation mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan finns. Detta indikerar på att ungdomar med starka sociala band tenderar att i större utsträckning begå brott än de med svaga sociala band. Detta motsäger som vi tidigare nämnt Hirschis sociala band teori samt tidigare forskning. Vi kan även dra slutsatsen utifrån vår analys om att en ungdom med hög livsstilsrisk tenderar att i större utsträckning begå brott än ungdomar med en låg livsstilsrisk. Detta resultat talar däremot för tidigare forskning. Detta bekräftas även utifrån vår multivariata regressionsanalys då vi kan se att det är livsstilsrisken som är den avgörande faktorn i förklaringen till ungdomsbrottslighet. Då denna variabel är statistiskt signifikant kan vi anta att det resultat vi fått fram inte är orsakad av slumpen och därmed trovärdigt. Detta innebär även att resultatet i denna del av undersökningen går att generalisera till den större populationen och att validiteten samt reliabiliteten därmed är god.

Att vi endast hade ett urval på 27 respondenter samt att endast 11 av dessa rapporterat brottslighet påverkas möjligheterna för generalisering samt för att kunna dra giltiga slutsatser. Dock kan vi uttala oss om de slutsatser som gäller för vårt urval. Vi är medvetna om att bristerna i vår undersökning kan ha påverkat våra resultat.

FRAMTIDA FORSKNING

Utifrån de resultat vi fått i vår undersökning har vi sett att det är livsstilsrisken som är den avgörande faktorn i förklaringen till ungdomsbrottslighet. Vi har som sagt inte analyserat varje enskild variabel i indexet, livsstilsrisk, utan endast analyserat indexet som helhet. Vi är fullt medvetna om att detta kan påverka resultaten då det finns respondenter som endast avviker från några få av de indexerade variablerna. I framtida forskning anser vi därmed att en multivariat analys av variablerna som inkluderats i livsstilsriskindexet bör göras då detta hade kunnat ge en indikation på vilka livsstilsriskfaktorer som påverkar ungdomars brottslighet mest. Detta hade kunnat vara en utveckling av vår studie för att på längre sikt utröna preventionsåtgärder.

REFERENSER

Monografier:

- Andershed H & Andershed A-K, (2005) *Normbrytande beteende i barndomen – vad säger forskningen?* Stockholm: Förlagshuset Gothia
- Bergström G, (1997) *Kriminalitet som livsstil*. Falun: Égalité och Johansson & Skyttmo Förlag AB
- Björklund M. & Paulsson, U, (2003) *Seminarieboken: Att skriva, presentera och opponera*. Lund: Studentlitteratur.
- Djurfeldt G, Larsson R. & Stjärnhagen, O, (2010) *Statistikverktygslåda 1 – samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder* (Upplaga 2). Lund: Studentlitteratur AB
- Edling C & Hedström P, (2003) *Kvantitativa metoder, grundläggande analysmetoder för samhälls- och beteendevetare*. Lund: Studentlitteratur AB
- Ejvegård R, (2003) *Vetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur AB
- Eliasson A, (2006) *Kvantitativ metod från början*. Lund: Studentlitteratur AB
- Farrington D P (2005). Introduction to Integrated Developmental and Life-Course Theories of Offending. I Farrington, D. P. (Ed), *Introduction to Integrated Developmental and Life Course Theories of Offending. Advances in Criminological Theories*. (s. 1-11). USA:Transaction Publishers
- Hirschi T, (1969) *Causes of Delinquency*. USA: University of California Press
- Jacobsen D I, (2007) *Förståelse, beskrivning och förklaring: Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur AB
- Lilly J R, Cullen F T & Ball R A, (2011) *Criminological theory: Context and consequences* (5th edition). Thousand Oaks: Sage publications
- Malterud K, (2009) *Kvalitativa metoder i medicinsk forskning*. Lund: Studentlitteratur.
- Sampson R J & Laub J H, (1993) *Crime in the making*. Cambridge MA. Harvard University Press
- Sampson R J & Laub J H, (2003) *Shared beginnings, divergent lives, Delinquent boys to age 70*. USA: Harvard University Press
- Wikström P-O & Butterworth D, (2006) *Adolescent Crime. Individual Differences And Lifestyles*. Collumpton : Willan Publishing

Artiklar:

- Catalano R F, Haggerty K P, Oesterle S, Fleming C B & Hawkins D J, (2004) The Importance of Bonding to School for Healthy Development: Findings from the Social Development Research Group. *Journal of School Health*, 74(7), American School Association: Amerika, [Hämtad 2012-11-20] Tillgänglig: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.17461561.2004.tb08281.x/pdf>
- Cohen L E & Felson M, (1979) Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach. *American Sociological Review*, 44:588-608.
- Payne A A, (2007). Book Review: Eith C.A, Delinquency, Schools, and the Social Bond. New York: LFB Scholarly, pp. 178 *Criminal Justice Review* 2007 32(4),471-473 [Hämtad 2012-11-20] Tillgänglig: <http://cjr.sagepub.com/content/32/4/471.full.pdf+html>
- Fergusson D, Swain-Campbell N & Horwood J, (2004) Howdoes childhood economic disadvantage lead to crime? *Journal of Child Psychology and Psychiatry* (2004), 45(5), 956–966 [Hämtad 2012-11-20] Tillgänglig: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1469-7610.2004.t01-1-00288.x/pdf>
- Jenkins P H, (1995), School Delinquency and School Commitment. *Sociology of Education*, 68(3), American Sociological Association & J.stor [Hämtad 2012-11-20] Tillgänglig: <http://www.jstor.org/stable/pdfplus/2112686.pdf?acceptTC=true>
- Martens P L, (1993). An ecological model of socialisation in explaining offending. In Farrington, D.P., Sampson R. J., & Wikström P-O. (Eds.), *Integrating individual and ecological aspects of crime. Brå-report 1993:1*.
- Payne A A, (2008) A Multilevel Analysis of the Relationships among Communal School Organization, Student Bonding, and Delinquency. *Journal of Research in Crime and Delinquency* 45, 429-455, Sage Publications. [Hämtad 2012-12-12] Tillgänglig: <http://jrc.sagepub.com.proxy.mah.se/content/45/4/429.full.pdf+html>
- Ring J, (2010) Brott bland ungdomar i årskurs nio. *Brå-rapport 2010:6*, Stockholm: Brottsförebyggande rådet. [Hämtad 2012-11-20 Tillgänglig: http://www.bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f18000386/2010_6_brott_bland_ungdomar.pdf
- Sampson R J & Laub J H, (1990) Crime and Deviance over the Life Course: The Salience of Adult Social Bonds. *American Sociological Review* 55(5), 609-627. [Hämtad 2012-01-05], Tillgänglig: <http://www.jstor.org/stable/2095859?seq=3>
- Stewart E A, (2003) School social bonds, school climate, and school misbehavior: A multilevel analysis. *Justice Quarterly*, 20(3), Routledge: Storbritannien [Hämtad 2012-11-20], Tillgänglig: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/07418820300095621>

Svensson R, (2006) Ungdomar och brott åren 1995-2006. *Brå-rapport 2006:7*, Stockholm: Brottsförebyggande rådet. [Hämtad 2012-11-20], Tillgänglig: http://www.bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f1800011282/2006_7_ungdomar_brott_1995-2005.pdf

Wikström P-O & Sampson R J, (2003) *Social Mechanisms of Community Influences on Crime and Pathways in Criminality*. In B. B. Lahey, T. E. Moffitt, A. Caspi (eds.), *The Causes of Conduct Disorder and Serious Juvenile Delinquency*. New York: Guilford Press s. 118-148.

Internet:

Brottsförebyggande Rådet (2013), [Hämtad 2013-01-05] Tillgänglig: <http://www.bra.se/bra/om-bra.html>

Nationalencyklopedin (2013), [Hämtad 2013-01-17] Tillgänglig: http://www.ne.se/lang/status/314516?i_h_word=socio%20ekonomisk%20status

Skolverket (2012), [Hämtad 2013-01-17] Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/kursplaner-och-betyg/betyg/betygsskalan/grundskoleutbildningen-1.12042>

Enkätfrågor:

Ring J, (2010) Brott bland ungdomar i årskurs nio. *Brå-rapport 2010:6*, Stockholm: Brottsförebyggande rådet. [Hämtad 2012-11-20] Tillgänglig: http://www.bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f18000386/2010_6_brott_bland_ungdomar.pdf

Svensson R, (2006) Ungdomar och brott åren 1995-2006. *Brå-rapport 2006:7*, Stockholm: Brottsförebyggande rådet. [Hämtad 2012-11-20], Tillgänglig: http://www.bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f1800011282/2006_7_ungdomar_brott_1995-2005.pdf

Lagar:

Lag om etikprövning av forskning som avser människor, 2003:460 [Hämtad 2013-01-05] Tillgänglig: <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/20030460.htm>

BILAGOR

Bilaga 1

Skola, livsstil och ungdomsbrottslighet, en självdeklarationsstudie som behandlar samvariationen mellan ungdomars sociala band till skolan, livsstil och deras brottslighet.

Hej!

Vi är två kriminologistudenter, Louise Möllmann Lundberg och Jessica Nilsson, som läser Kriminologi III på Malmö Högskola. Vi ska skriva en C-uppsats och har som ambition att genomföra en självdeklarationsundersökning på sex slumpmässigt utvalda skolor i Helsingborgs Kommun där målgruppen är elever i årskurs 9, vilket innebär elever som är 15 år eller över. Inga elever under 15 år tillåts att delta då speciella krav för dessa krävs enligt lag (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor (§18).

Syftet med vår undersökning är att se om och hur ungdomars sociala band inom skolan och deras livsstil påverkar deras eventuella brottslighet. Vi anser att detta är viktigt då vi kan få en bättre uppfattning om varför vissa ungdomar begår brott och vad det är som kan påverka detta.

För att genomföra denna undersökning har vi valt att använda oss utav enkäter för att på **bästa sätt** garantera *full anonymitet* till de deltagande (både elever och skolor). Enkäten är utformad så att varje fråga som ställs har fasta svarsalternativ och ifyllandet av enkäten beräknas ta max 15 minuter. Alla elever kommer att tilldelas ett svarskuvert som ska klistras igen för att garantera full anonymitet till de deltagande samt för att ingen obehörig ska kunna ta del av det insamlade materialet. Detta önskas göra när klassen är samlad vid ett tillfälle som passar Er. Utförandet kan ske antingen genom att vi kommer till Er med enkäterna och närvarar vid undersökningstillfället alternativt att enkäterna skickas eller lämnas till Er och att ni på så sätt själva står för genomförandet, vi kommer sedan att hämta materialet efter undersökningstillfället. *Vi kommer självklart stå för alla kostnader.*

Enkäten kommer att behandla frågor som rör elevernas sociala relationer inom skolan för att se hur detta påverkar deras engagemang till denna. Detta vill vi undersöka i form av frågor som bland annat rör relation till lärarna, klasskamrater, läsläsning, skolk samt betyg. Utöver detta vill vi även undersöka deras livsstil utanför skolan. Detta i form av frågor som rör *var* de befinner sig, *vem* de befinner sig med och *vad* de gör. Vi vill sedan koppla ihop detta med deras eventuella brottslighet genom att de besvarar frågor om vilka brottstyper de begått och frekvensen av dem. *Enkäten kommer att bifogas i detta mail.*

Vi kommer inte att studera svaren individuellt utan endast alla deltagande som helhet, i grupp. Detta innebär att vi inte kommer jämföra skolorna emellan och även ni som skola kommer på så sätt förbli anonyma. Resultaten kommer senare att publiceras via Malmö Högskola.

Deltagandet är självklart *frivilligt* och eleverna samt skolan kan när som helst vid undersökningstillfället välja att avbryta. *Vi ber därför om Ert godkännande då Er medverkan är av största vikt för undersökningens genomförbarhet.*

Har Ni några frågor är Ni välkomna att höra av Er till uppsatsens författare.

Jessica Nilsson, telefon xxxx-xxxxxx alt. M11K7665@student.mah.se

Louise Möllmann Lundberg, telefon xxxx-xxxxxx alt.

M10K2874@student.mah.se

Tack på förhand!

Vänligen, Jessica Nilsson och Louise Möllmann Lundberg

Bilaga 2

Skola, livsstil och ungdomsbrottslighet, en självdeklarationsstudie som behandlar samvariationen mellan ungdomars sociala band till skolan, livsstil och deras brottslighet.

Hej!

Vi är två kriminologistudenter som studerar på Malmö Högskola, Louise Möllmann Lundberg och Jessica Nilsson.

Vi vill genomföra en undersökning där syftet är att undersöka hur ungdomars engagemang till skolan, deras relation till lärare och skolkamrater samt hur deras livsstil utanför skolan kan påverka deras eventuella brottslighet.

Du kommer självklart att garanteras *full anonymitet*. Ni och fem andra slumpmässigt utvalda skolor i Helsingborgs Kommun har blivit tillfrågade att delta. Deltagandet är självklart *frivilligt* och ni kan när som helst vid undersökningstillfället välja att avbryta. All information kommer att samlas in anonymt, vilket innebär att varken polis, skola eller föräldrar kommer att kunna koppla tillbaka era svar till er. Det är därför viktigt att ni **inte** skriver ert namn på enkäten. Vi kommer inte att studera era svar individuellt utan endast alla deltagande som helhet, i grupp.

Viktigt är också att Du som är under 15 år inte får delta. Du måste alltså ha fyllt 15 år eller vara över 15 år.

Ifyllandet av enkäten beräknas ta max 15 minuter och är utformad så att varje fråga som ställs har fasta svarsalternativ. Du ska kryssa i rutan för det svarsalternativ som stämmer bäst in på dig (☐). Det kommer dock i början av enkäten finnas frågor där du själv måste skriva svaret, exempelvis ålder (...). När du har fyllt i enkäten kan det vara bra att gå igenom den igen så att du inte missat en fråga. Vänligen lägg enkäten i svarskuvertet och klistra igen.

Du tillfrågas härmed om deltagande i denna undersökning och samtycker genom att delta.

SKRIV INGA NAMN!!!

Bilaga 3

Del 1: Bakgrund och Relation till föräldrar

Kön: ☐ Pojke ☐ Flicka

Hur gammal är Du? år.

I vilket land föddes Du och Dina föräldrar?

	Sverige	Annat land (i så fall vilket)
Jag själv	☐	☐ _____
Min mamma	☐	☐ _____
Min pappa	☐	☐ _____

Har din mamma något arbete?

☐ Ja

☐ Nej Om inte varför → ☐ Hon är arbetslös

☐ Hon studerar

☐ Långvarigt sjuk/förtidspensionerad

☐ Annan orsak

Har din pappa något arbete?

☐ Ja

☐ Nej Om inte, varför → ☐ Hon är arbetslös

☐ Hon studerar

☐ Långvarigt sjuk/förtidspensionerad

☐ Annan orsak

Vad bor du i för typ av bostad?

☐ Villa/fristående enfamiljshus

☐ Lägenhet → ☐ Bostadsrätt
☐ Hyresrätt

☐ Radhus,/kedjehus/parhus

Är dina föräldrar skilda eller separerade?

☐ Ja ☐ Nej

Brukar du komma bra överens med Dina föräldrar/förälder tycker Du?

☐ Alltid ☐ För det mesta ☐ Lika mycket bra som dåligt ☐ Oftast inte ☐ Aldrig

Kan du vanligtvis prata om precis allt (t ex problem) med Dina föräldrar/förälder?

☐ Absolut inte ☐ Knappast ☐ Kanske ("Beror på") ☐ Antagligen ☐ Ja, absolut

Del 2: Trivsel i skolan, Engagemang i skolan, Skolkamrater och Relation till lärare.

Kryssa i vilket av följande som stämmer bäst överens med vad Du tycker/känner!

	Nej, det stämmer inte alls	Det stämmer ganska dåligt	Det stämmer ganska bra	Ja, det stämmer precis
...Jag trivs bra i skolan	☐	☐	☐	☐
...Jag kommer bra överens med mina lärare	☐	☐	☐	☐
...Jag gör mitt bästa i skolan	☐	☐	☐	☐
...Jag skulle definitivt sluta skolan om det var möjligt	☐	☐	☐	☐
...Om jag fått läxor gör jag dem direkt	☐	☐	☐	☐

Är dina lärare bra tycker du?

☐ Ingen är bra ☐ De flesta är inte bra ☐ Lika många bra som dåliga
☐ De flesta är bra ☐ Alla är bra

Hur många timmar i veckan tillbringar du till läsläsning utanför skolan?

☐ Mindre än 2 timmar/vecka ☐ 6-8 timmar/vecka
☐ 3-5 timmar/vecka ☐ Mer än 9 timmar/vecka

Brukar Du känna att Dina föräldrar/förälder ger Dig stöd och uppmuntran i skolan?

☐ Aldrig ☐ Oftast inte ☐ Lika mycket bra som dåligt ☐ För det mesta ☐ Alltid

Är Dina föräldrar delaktiga i din läxläsning?

☐ Aldrig ☐ Oftast inte ☐ Lika mycket bra som dåligt ☐ För det mesta ☐ Alltid

Vilka betyg fick du i följande grundämnen förra terminen?

<i>Svenska</i>	<i>Engelska</i>	<i>Matematik</i>
☐ MVG	☐ MVG	☐ MVG
☐ VG	☐ VG	☐ VG
☐ G	☐ G	☐ G
☐ IG	☐ IG	☐ IG
☐ Inget betyg	☐ Inget betyg	☐ Inget betyg

Hur många gånger har du under de senaste tre månaderna skolkat från skolan?

☐ 0 ggr ☐ 1-4 ggr ☐ 5-9 ggr ☐ 10-14 ggr ☐ 15 ggr eller fler

Kryssa i om följande stämmer överens med vad Du tycker/känner!

	Nej, det stämmer inte alls	Det stämmer ganska dåligt	Det stämmer ganska bra	Ja, det stämmer precis
..mina klasskompisar betyder mycket för mig	☐	☐	☐	☐
..jag kan lita på mina klasskompisar	☐	☐	☐	☐
..jag kan prata om alla problem med mina klasskompisar	☐	☐	☐	☐

Del 3: Livsstil, En del som undersöker hur Er fritid spenderas.

Har någon av Dina kompisar (de Du oftast umgås med) gjort något av följande, som Du vet om?

	Ja	Nej
tagit något utan att betala i en affär?	☐	☐
förstört någonting?	☐	☐
brutit sin in någonstans?	☐	☐
slagit ner någon?	☐	☐
åkt fast för polisen?	☐	☐

Skulle Du tycka det var okej ifall Dina kompisar ...

	Helt okej	Ganska okej	Tveksamt	Knappas okej	Inte alls okej
...drack sig fulla?	☐	☐	☐	☐	☐
...skolkade ett par dagar?	☐	☐	☐	☐	☐
...tog något i en affär?	☐	☐	☐	☐	☐
...provade hasch?	☐	☐	☐	☐	☐
...tog en bil?	☐	☐	☐	☐	☐
...slog ner en alkoholist?	☐	☐	☐	☐	☐
...gjorde större graffitimålning	☐	☐	☐	☐	☐

Hur ofta brukar du vanligtvis, ensam eller med kompisar...

...vara vid någon typ av centrum eller liknande samlingspunkt på kvällarna ?

- ☐ Mindre än en dag i veckan
☐ 1-2 dagar i veckan
☐ 3-4 dagar i veckan
☐ 5-6 dagar i veckan

Hur många gånger har Du gjort följande saker under de senaste 12 månaderna?

	0 ggr	1-2 ggr	3-5 ggr	6-10 ggr	11 ggr eller mer
Druckit öl	☐	☐	☐	☐	☐
Druckit vin	☐	☐	☐	☐	☐
Druckitsprit	☐	☐	☐	☐	☐
Annan alkohol så du känt dig berusad	☐	☐	☐	☐	☐

Brukar Dina föräldrar veta var Du är ifall Du går ut på kvällen?

- ☐ Nej, aldrig ☐ Ganska sällan ☐ Ibland ☐ För det mesta ☐ Ja, alltid

Brukar Dina föräldrar veta vilka Du träffar ifall Du är ute på kvällen?

- ☐ Nej, aldrig ☐ Ganska sällan ☐ Ibland ☐ För det mesta ☐ Ja, alltid

Brukar Dina föräldrar veta vad Du gör om Du är ute på kvällen?

- ☐ Nej, aldrig ☐ Ganska sällan ☐ Ibland ☐ För det mesta ☐ Ja, alltid

Del 4: Nedan följer en del frågor om Du har begått en brottslig handling under de senaste 12 månaderna. Observera att du är anonym vilket innebär att ingen kommer att kunna koppla tillbaka svaren till dig så var ärlig!

Hur många gånger har du gjort följande saker under de senaste 12 månaderna?

	0 ggr	1-2 ggr	3-5 ggr	6-10 ggr	11 ggr eller mer
Med flit förstört telefonhytt, gatlykta, fönster, någons cykel ellernågon annan sak som inte var din?	☐	☐	☐	☐	☐
Stulit (snattat) något i affär eller varuhus?	☐	☐	☐	☐	☐
Använt förfalskat ID-kort?	☐	☐	☐	☐	☐
Skaffat dig pengar genom att lura folk?	☐	☐	☐	☐	☐
Stulit pengar från en telefonautomat eller varuautomat?	☐	☐	☐	☐	☐
Stulit en cykel?	☐	☐	☐	☐	☐
Stulit en moped eller motorcykel?	☐	☐	☐	☐	☐
Stulit en bil?	☐	☐	☐	☐	☐
Stulit något <i>ur</i> en bil?	☐	☐	☐	☐	☐
Stulit något ur någons ficka?	☐	☐	☐	☐	☐
Ryckt en väska, plånbok eller liknande från någon du inte känner?	☐	☐	☐	☐	☐
Stulit något annat som vi inte frågat om?	☐	☐	☐	☐	☐
Brutit dig in i en bostad eller annan byggnad	☐	☐	☐	☐	☐
Köpt något som du vet var stulet?	☐	☐	☐	☐	☐
Sålt något som du vet var stulet?	☐	☐	☐	☐	☐
Haft en kniv med dig (som vapen) när du gått ut?	☐	☐	☐	☐	☐
Hotat någon med stryk eller vapen för att få pengar eller andra värdesaker?	☐	☐	☐	☐	☐
Utan tillåtelse tänt eld på något värdefullt, t ex en lada, bil, skog eller byggnad	☐	☐	☐	☐	☐

som inte tillhörde dig?

Hur många gånger har du gjort följande saker under de senaste 12 månaderna?

	0 ggr	1-2 ggr	3-5 ggr	6-10 ggr	11 ggr eller mer
Med avsikt slagit någon (som tillhör din familj) så att du tror eller vet att han/hon behövde sjukvård?	☐	☐	☐	☐	☐
Med avsikt skadat någon med en kniv eller annat vapen?	☐	☐	☐	☐	☐
Rökt hasch eller marijuana?	☐	☐	☐	☐	☐
Provat annan narkotika (t ex amfetamin, heroin, ecstasy eller liknande)?	☐	☐	☐	☐	☐
Sålt hasch eller marijuana?	☐	☐	☐	☐	☐
Sålt annan narkotika?	☐	☐	☐	☐	☐

Tack för Din medverkan!!

***Kolla gärna igenom enkäten innan du lägger den i svarskuvertet
så att du inte har missat några frågor!!***

Bilaga 4

KODBOK

Begrepp	Mått/Variabel	Variabelvärden
1. Ungdomsbrottslighet	Antalet begångna brott under de senaste 12 månaderna <i>Ett summerat index</i> (se frågor nedan)	0-96

Hur många gånger har du gjort följande saker under de senaste 12 månaderna?

- a) Med flit förstört telefonhytt, gatlykta, fönster, någons cykel eller annan sak som inte var din?
- b) Stulit (snattat) något i affär eller varuhus?
- c) Använt förfalskat ID-kort?
- d) Skaffat dig pengar genom att lura folk?
- e) Stulit pengar från en telefonautomat eller varuautomat?
- f) Stulit en cykel?
- g) Stulit en moped eller motorcykel?
- h) Stulit en bil?
- i) Stulit något ur en bil?
- j) Stulit något ur någons ficka?
- k) Ryckt en väska, plånbok eller liknande från någon du inte känner?
- l) Stulit något annat som vi inte frågat om?
- m) Brutit dig in i en bostad eller annan byggnad?
- n) Köpt något som du vet var stulet?
- o) Sålt något som du vet var stulet?
- p) Haft en kniv med dig (som vapen) när du gått ut?
- q) Hotat någon med stryk eller vapen för att få pengar eller andra värdesaker?
- r) Utan tillåtelse tänt eld på något värdefullt, t ex en lada, bil, skog eller byggnad som inte tillhörde dig?
- s) Med avsikt slagit någon (som inte tillhör din familj) så att du tror eller vet att han/hon behövde sjukvård?
- t) Med avsikt skadat någon med en kniv eller annat vapen?
- u) Rökt hasch eller marijuana?
- v) Provat annan narkotika (t ex amfetamin, heroin, ecstasy eller liknande)?
- w) Sålt hasch eller marijuana?
- x) Sålt annan narkotika

Svarsalternativ: (0) 0 ggr -- (1) 1-2 ggr -- (2) 3-5 ggr -- (3) 6-10 ggr -- (4) 11 ggr eller mer

Antalet begångna brott (1 år)

0-96

Begrepp	Mått/Variabel	Variabelvärden
2. Band till skolan	Åtagande <i>Ett summerat index</i> (se frågor nedan)	0-100 (kodad från låg till hög)

Kryssa i vilket av följande som stämmer bäst överens med vad Du tycker/känner!

- a) ..Jag gör mitt bästa i skolan
- b) ..Om jag fått läxor gör jag dem direkt
- c) ..Jag trivs bra i skolan

Svarsalternativ: (0) Nej, det stämmer inte alls -- (33) Det stämmer ganska dåligt -- (67) Det stämmer ganska bra -- (100) Ja, det stämmer precis

- d) ..Jag skulle definitivt sluta skolan om det var möjligt

Svarsalternativ: (100) Nej, det stämmer inte alls -- (67) Det stämmer ganska dåligt -- (33) Det stämmer ganska bra -- (0) Ja, det stämmer precis

- e) Hur många timmar i veckan tillbringar du till läxläsning utanför skolan?

Svarsalternativ: (0) Mindre än 2 timmar/vecka -- (33) 3-5 timmar/vecka -- (67) 6-8 timmar/vecka -- (100) Mer än 9 timmar/vecka

- f) Hur många gånger har du under de senaste tre månaderna skolkat från skolan?

Svarsalternativ: (100) 0 ggr -- (75) 1-4 ggr -- (50) 5-9 ggr -- (25) 10-14 ggr -- (0) 15 ggr eller fler

Begrepp	Mått/Variabel	Variabelvärden
3. Band till lärare, skolkamrater och föräldrar	Känslomässig anknytning <i>Ett summerat index</i> (se frågor nedan)	0-100 (kodad från låg till hög)

Kryssa i vilket av följande som stämmer bäst överens med vad Du tycker/känner!

- a) ..Jag kommer bra överens med mina lärare
- b) ..Mina klasskompisar betyder mycket för mig
- c) ..Jag kan lita på mina klasskompisar
- d) ..Jag kan prata om alla problem med mina klasskompisar

Svarsalternativ: (0) Nej, det stämmer inte alls -- (33) Det stämmer ganska dåligt -- (67) Det stämmer ganska bra -- (100) Ja, det stämmer precis

- e) Är dina lärare bra tycker du?

Svarsalternativ: (0) Ingen är bra -- (25) De flesta är inte bra -- (50) Lika många bra som dåliga -- (75) De flesta är bra -- (100) Alla är bra

- f) Brukar du komma bra överens med Dina föräldrar/förälder tycker du?
- g) Brukar Du känna att Dina föräldrar/förälder ger Dig stöd och uppmuntran i skolan?
- h) Är Dina föräldrar delaktiga i din läxläsning?

Svarsalternativ: (0) Aldrig -- (25) Oftast inte -- (50) Lika mycket bra som dåligt -- (75) För det mesta -- (100) Alltid

- i) Kan du vanligtvis prata om precis allt (t ex problem) med Dina föräldrar/förälder?

Svarsalternativ: (0) Absolut inte -- (25) Knappast -- (50) Kanske ("beror på") -- (75) Antagligen -- (100) Ja, absolut

4. Sociala Band Åtagande+Känslomässig anknytning	0-100
<i>Summerat alla de ovanstående frågorna som ingår i indexen Åtagande och Känslomässig anknytning</i>	(Kodad från låg till hög)

Begrepp	Mått/Variabel	Variabelvärden
5. Livsstilsrisk (Familjesituation)	Socioekonomisk status <i>Ett summerat index</i> (se frågor nedan)	0-100

- a) Har din mamma arbete?
- b) Har din pappa arbete?

Svarsalternativ: (4) Ja -- (3) Studerar -- (2) Långvarigt sjuk/förtidspensionerad -- (1) Arbetslös -- (0) Annan orsak

Diktomiserad 100 = Har arbete
0 = Arbetslös

- c) Var bor du i för typ av bostad?

Svarsalternativ: Villa/fristående enfamiljshus (3) -- Radhus/Kedjehus/parhus (2) -- Lägenhet (Bostadsrätt) -- (1) -- Lägenhet (Hyresrätt) (0)

Diktomiserad 100 = Äganderätt
0 = Hyresrätt

- d) Är dina föräldrar separerade?

Svarsalternativ: Ja (0) -- Nej (100)

6. Livsstilsrisk (brottsliga kamrater)	Kamraters brottsbelastning <i>Ett summerat index</i> (se frågor nedan)	0-100
--	--	-------

Har någon av dina kompisar (de du oftast umgås med) gjort något av följande, som du vet om?

- a) Tagit något utan att betala i en affär?
- b) Förstört någonting?
- c) Brutit sig in någonstans?
- d) Slagit ner någon?
- e) Åkt fast för polisen?

Svarsalternativ: Nej (100) -- Ja (0)

Begrepp	Mått/Variabel	Variabelvärden
7. Livsstilsrisk (Tolerans)	Egen tolerans till brott <i>Ett summerat index</i> (se frågor nedan)	0-100

Skulle du tycka det var okej ifall dina kompisar...

- a) ...drack sig fulla?
- b) ...skolkade ett par dagar?
- c) ...tog något i en affär?
- d) ...provade hasch?
- e) ...tog en bil?
- f) ...slog ner en alkoholist?
- g) ...gjorde större graffitimålning?

Svarsalternativ: Helt okej (0) -- Ganska okej (25) -- Tveksamt (50) -- Knappast okej (75) -- Inte okej (100)

8. Livsstilsrisk (Föräldrars vetskap/befinna sig)	Föräldrars vetskap om den unges fritidsvanor <i>Ett summerat index</i> (se frågor nedan)	0-100
---	--	-------

- a) Brukar dina föräldrar veta var Du är ifall Du går ut på kvällen?
- b) Brukar dina föräldrar veta vilka Du träffar ifall Du går ut på kvällen?
- c) Brukar dina föräldrar veta vad Du gör ifall Du går ut på kvällen?

Svarsalternativ: Nej, aldrig (0) -- Ganska sällan (25) -- Ibland (50) -- För det mesta (75) -- Ja, alltid (100)

- d) Hur ofta brukar du vanligtvis, ensam eller med kompisar, vara vid någon typ av centrum eller liknande samlingspunkt på *kvällarna*?

Svarsalternativ: Mindre än en dag i veckan (100) -- 1-2 dagar i veckan (67) -- 3-4 dagar i veckan (33) -- 5-6 dagar i veckan (0)

9. Livsstilsrisk (Problembeteenden)	Alkoholvanor <i>Ett summerat index</i> (se frågor nedan)	0-100
-------------------------------------	--	-------

Hur många gånger har Du gjort följande saker under de senaste 12 månaderna?

Druckit öl

Druckit vin

Druckit sprit

Annan alkohol så du har känt dig berusad

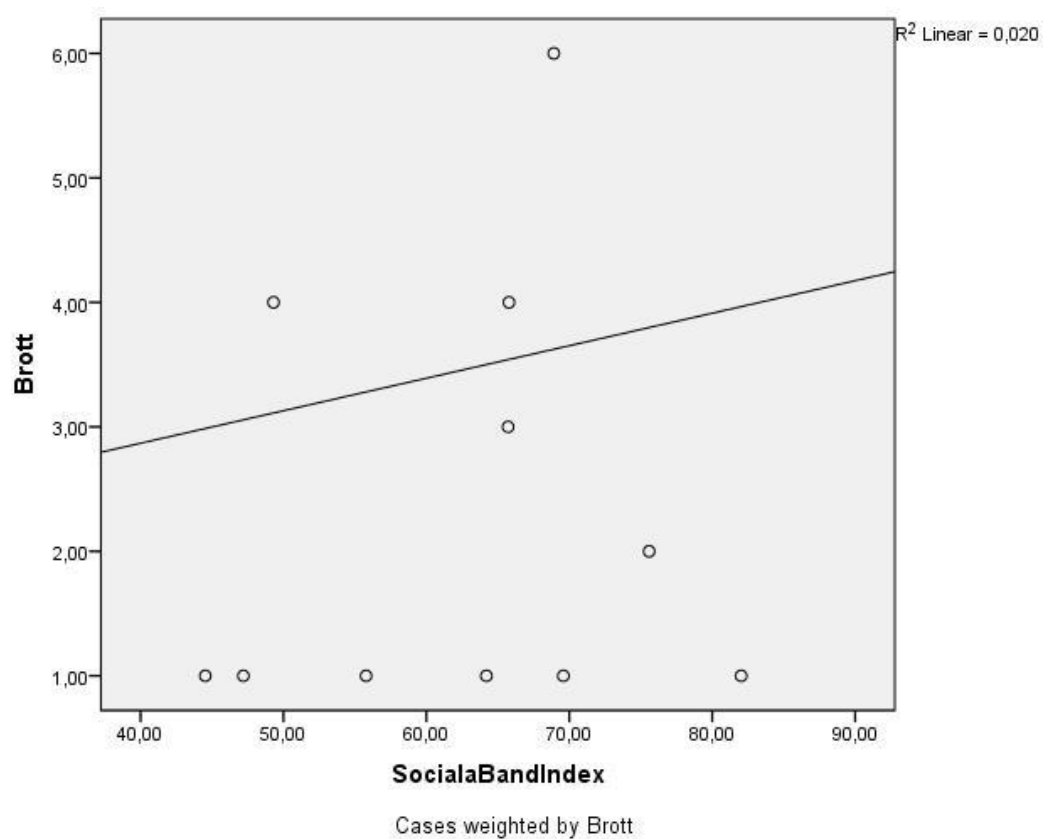
Svarsalternativ: 0 ggr (100) -- 1-2 ggr (75) -- 3-5 ggr (50) -- 6-10 ggr (25) -- 11 ggr eller mer (0)

Begrepp	Mått/Variabel	Variabelvärden
10. Livsstilsrisk	Brottsliga kamrater+Tolerans+ Föräldrars vetskap/befinns sig <i>Summerat alla de ovanstående frågorna som ingår i indexen Socioekonomisk status, Brottsliga kamrater, Tolerans, Föräldrars vetskap/befinns sig och Andra problembeteenden</i>	0-100 (kodad från låg till hög)
OBSERVERA: låga värden innebär i detta index <u>HÖG</u> livsstilsrisk och höga värden innebär låg livsstilsrisk.		
11. Kön	Kön	Pojke (0) Flicka (1)
12. Etnicitet	Etnicitet	Född i Sverige (0) Född i annat land än Sverige (1)

Bilaga 5

Tabell 1. Samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan.

Correlations			
		Brott	SocialaBandIndex
Brott	Pearson Correlation	1	,140
	Sig. (2-tailed)		,503
	N	25	25
SocialaBandIndex	Pearson Correlation	,140	1
	Sig. (2-tailed)	,503	
	N	25	25

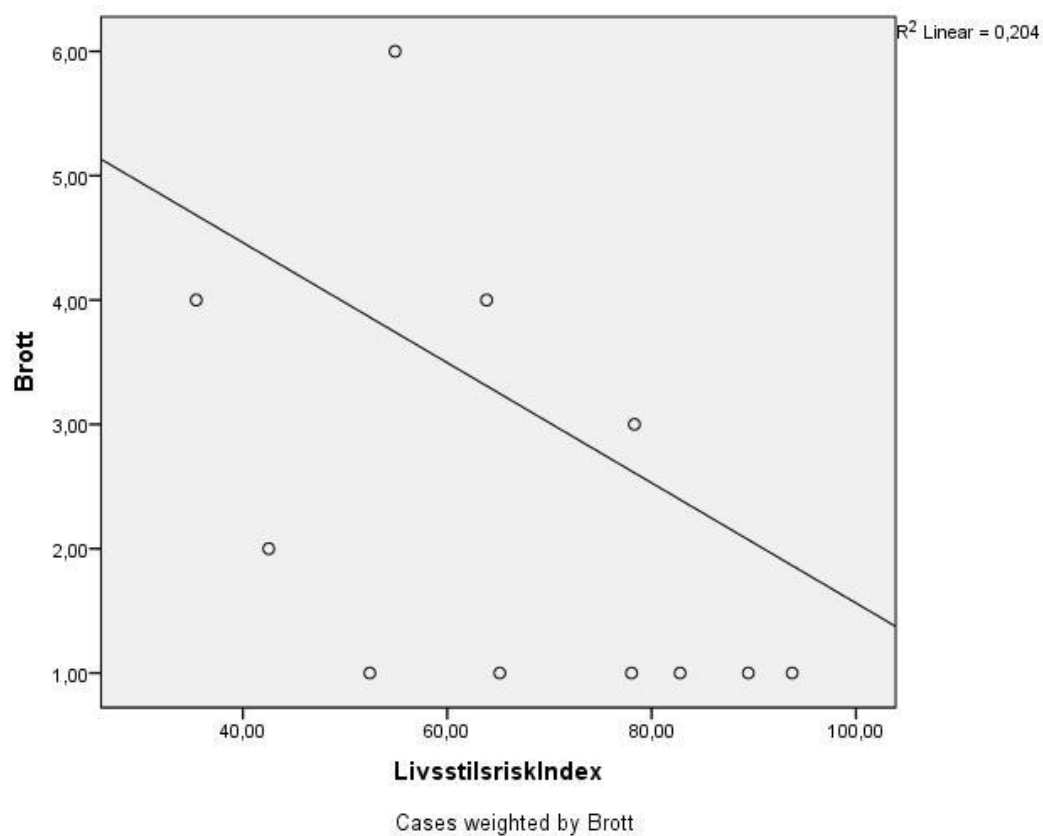
Figur 1. Samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan.

Bilaga 6

Tabell 2. Samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk.

Correlations			
		Brott	LivsstilsriskIndex
Brott	Pearson Correlation	1	-,451*
	Sig. (2-tailed)		,023
	N	25	25
LivsstilsriskIndex	Pearson Correlation	-,451*	1
	Sig. (2-tailed)	,023	
	N	25	25

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

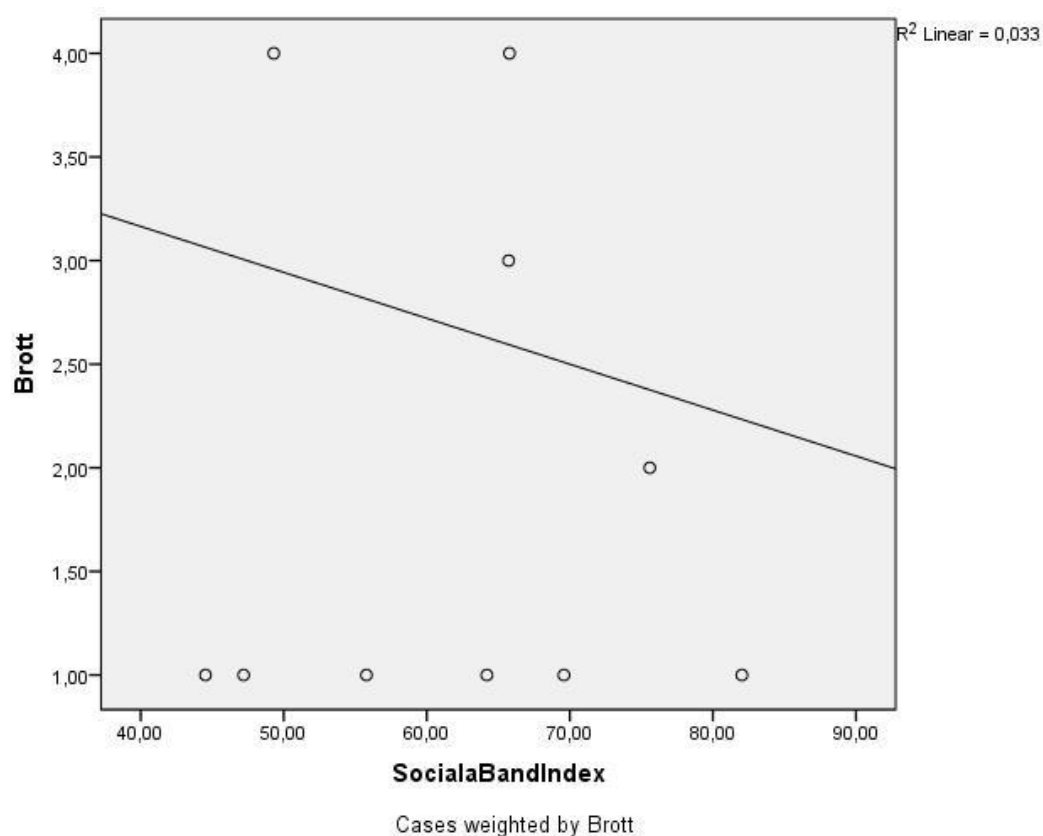

Figur 2. Samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk.

Bilaga 7

Tabell 3. Samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan (extremvärde exkluderat).

Correlations			
		Brott	SocialaBandIndex
Brott	Pearson Correlation	1	-,181
	Sig. (2-tailed)		,459
	N	19	19
SocialaBandIndex	Pearson Correlation	-,181	1
	Sig. (2-tailed)	,459	
	N	19	19

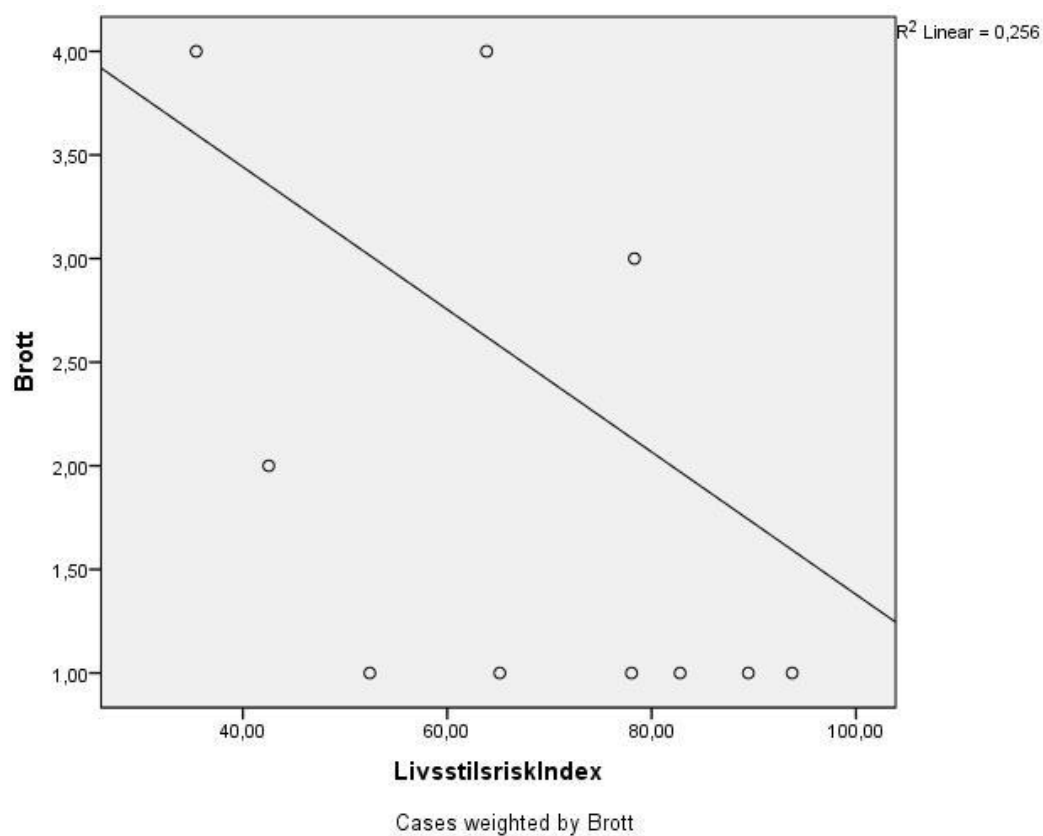
Figur 3. Samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars sociala band till skolan (extremvärde exkluderat).

Bilaga 8

Tabell 4. Samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk (extremvärde exkluderat).

Correlations		Brott	LivsstilsriskIndex
Brott	Pearson Correlation	1	-,506*
	Sig. (2-tailed)		,027
	N	19	19
LivsstilsriskIndex	Pearson Correlation	-,506*	1
	Sig. (2-tailed)	,027	
	N	19	19

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Figur 4. Samvariationen mellan ungdomsbrottslighet och ungdomars livsstilsrisk (extremvärde exkluderat).

Bilaga 9

Tabell 5. Multivariat regressionsanalys – ungdomsbrottsligheten undersöks i ljuset av sociala band och livsstilsrisk.

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	LivsstilsriskIndex, SocialaBandIndex ^b		Enter

a. Dependent Variable: Brott

b. All requested variables entered.

Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,454 ^a	,206	,134	1,72284	,206	2,854	2	22	,079

a. Predictors: (Constant), LivsstilsriskIndex, SocialaBandIndex

b. Dependent Variable: Brott

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	16,940	2	8,470	2,854	,079 ^b
	Residual	65,300	22	2,968		
	Total	82,240	24			

a. Dependent Variable: Brott

b. Predictors: (Constant), LivsstilsriskIndex, SocialaBandIndex

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	5,766	2,856		2,019	,056		
	SocialaBandIndex	,009	,036	,048	,246	,808	,956	1,046
	LivsstilsriskIndex	-,047	,021	-,441	-2,272	,033	,956	1,046

a. Dependent Variable: Brott

Bilaga 10

Tabell 6. Multivariat regressionsanalys – ungdomsbrottsligheten undersöks i ljuset av sociala band och livsstilsrisk (extremvärde exkluderat).

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	LivsstilsriskIndex, SocialaBandIndex ^b		Enter

a. Dependent Variable: Brott

b. All requested variables entered.

Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,572 ^a	,327	,243	1,16190	,327	3,891	2	16	,042

a. Predictors: (Constant), LivsstilsriskIndex, SocialaBandIndex

b. Dependent Variable: Brott

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	10,505	2	5,253	3,891	,042 ^b
	Residual	21,600	16	1,350		
	Total	32,105	18			

a. Dependent Variable: Brott

b. Predictors: (Constant), LivsstilsriskIndex, SocialaBandIndex

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	95,0% Confidence Interval for B		Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Lower Bound	Upper Bound	Tolerance	VIF
1	(Constant)	7,051	1,939		3,636	,002	2,941	11,162		
	SocialaBandIndex	-,033	,025	-,271	-1,303	,211	-,087	,021	,973	1,028
	LivsstilsriskIndex	-,037	,014	-,550	-2,647	,018	-,067	-,007	,973	1,028

a. Dependent Variable: Brott

